

# I. SAMUEL

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							

## ISI 1

**M**a otù nwoke nke Ramataim-zofim, nke ugwu Efraim, di, aha-ya bu Elkena, nwa Jeroham, nwa Elaihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Efrata:

<sup>2</sup> o nwekwara ndinyom abua; aha otù bu Hana, aha nke ibe-ya bu Penina: Penina nwere umu, ma Hana enweghi umu.

<sup>3</sup> Nwoke a we si n'obodo-ya nārigo kwa-arọ ikpọ isi ala na ichuru Jehova nke usu nile nke ndi-agma àjà n'ime Shailo. Ọ bu kwa n'ebe ahu ka umu-ndikom Ilai abua, bú Hōfnai na Finehas, ndi-nchu-àjà Jehova, nọ.

<sup>4</sup> Ubọchi ahu wee rue, Elkena we chua àjà, nye Penina nwunye-ya òkè ufodu, nye kwa umu-ya ndikom na umu-ya ndinyom nile:

<sup>5</sup> ma o nyere Hana òkè madu abua: n'ìhi na ọ bu Hana ka ọ huru n'anya, ma Jehova mechiri àkpà-nwa-ya.

<sup>6</sup> Onye-nkpaḅu-ya we kpasue ya iwe nke-uku, imekpa ya aru, n'ìhi na Jehova mechiri àkpà-nwa-ya.

<sup>7</sup> Ọ bu kwa otú a ka Elkena nēme kwa-arọ, mḅe ọ bula Hana rigoro n'ulo Jehova, otú a ka Penina nākpasu ya iwe; o we kwa ákwá, ghara iri ihe.

<sup>8</sup> Elkena, bú di-ya, we si ya, Hana, n'ìhi gini ka i nākwa ákwá? ọ bu kwa n'ìhi gini ka i nēighi ihe? ọ bu kwa n'ìhi gini ka obi-gi jorọ nọ? mù onwem adighi nma n'ebe i nọ kari umu-ndikom iri?

<sup>9</sup> Hana we bilie mḅe ha risiri ihe nime Shailo, mḅe ha nūsikwara ihe-ọnuḅu. Ma Ilai, bú onye-nchu-àjà, nānọkwasi n'ochē-ya n'akuku awara-uzọ ulo uku Jehova.

<sup>10</sup> O we di Hana ilu na nkpuru-obi, o we kpere Jehova, kwasie ákwá ike.

<sup>11</sup> Ọ we kwe nkwa, si, Jehova nke usu nile nke ndi-agma, ọ buru na I lekwasị anya n'ezie na nweda-n'ala nke orù-Gi nwayi, ọ buru na I chetam, ghara ichezọ orù-Gi nwayi, we nye orù-Gi nwayi nwa-nwoke, m'gēnye kwa ya Jehova ubochi ndu-ya nile, aguba agaghi-aga kwa n'elu isi-ya.

<sup>12</sup> O rue, mḅe o kpere ọtutu ekpere n'iru Jehova, na Ilai nāriba ọnu-ya ama.

<sup>13</sup> Ma Hana, ya onwe-ya nēkwu okwu n'obi-ya; nání egbugbere-ọnu-ya nēme úkpòrọ, ma anughi olu-ya: Ilai we chē na ọ nūbigara manya ókè.

<sup>14</sup> Ilai we si ya, Rùe ole mḅe ka i ganānubiga manya ókè? wezuga manya-vine-gi n'aru gi.

<sup>15</sup> Hana we za, si, É-è, onye-nwem, nwayi nke mọ-ya di arọ ka m'bu: ọ dighi manya-vine ma-ọbu ihe-ọnuḅu nke nābà n'anya m'ñuworo, kama awusirim nkpuru-obim n'iru Jehova.

<sup>16</sup> Agula orù-gi nwayi na nwayi jọburu onwe-ya: n'ìhi na ọ bu n'ọtutu ntughari-uchem na

nkpasu-iwem ka m'siteworo kwue okwu rue uḅu a.

**17** Ilai we za, si, La n'udo: Chineke Israel nye kwa gi aririḡ-gi nke i riḡworo n'aka-Ya.

**18** Hana we si, Ka nwayi nke nējere gi ozi huta amara n'iru gi. Nwayi ahu we je ije-ya, rie ihe, iru-ya aḅarughi kwa n'ih i ya ọzọ.

**19** Ha we bilie n'isi-ututu, kpọ isi ala n'iru Jehova, we lata, ba n'ulo-ha, rue Rema: Elkena we mara aru Hana nwunye-ya; Jehova we cheta ya.

**20** O rue, n'ọḅuḅa arọ, na Hana turu ime, mua nwa-nwoke; o we kpọ aha-ya Samuel, si, N'ih i na ọ bu n'aka Jehova ka m'riḡworo ya.

**21** Nwoke ahu, bú Elkena, na ulo-ya nile we rigo ichuru Jehova aja arọ, na nkwa-ya.

**22** Ma Hana arigoghi; n'ih i na ọ siri di-ya, rue mḅe agēme ka nwata rapu ara, m'gēme kwa ka ọ bia, ka ewe hu ya anya n'iru Jehova, o we biri n'ebe ahu rue mḅe ebighi-ebi.

**23** Elkena, bú di-ya, we si ya, Me ihe di nma n'anya-gi; nọdu rue mḅe i meworo ka ọ rapu ara; nán i ka Jehova me ka okwu-Ya guzosie ike. Nwayi ahu we nọdu, nye nwa-ya ara, rue mḅe o mere ka ọ rapu ara.

**24** Ma mḅe o mere ka ọ rapu ara, o we kuru ya n'aka-ya rigo, chiri kwa oke-ehi atọ, na otù ephah utu ọka, na otù karama-akpukpọ manya-vine, we me ka ọ ba n'ulo Jehova na Shailo: nwata ahu bu nán i nwata.

**25** Ha we ḅue oke-ehi ahu, we me ka nwata ahu biakwute Ilai.

**26** Hana we si, Biko, onyenwe m, nkpuru-obi-gi nādi ndu, onyenwe m, Mu onwem bu nwayi ahu nke guzoro onwe-ya nso gi n'ebe a, ikpere Jehova.

**27** Ekpere bayere nwata nka ka m'kpere; Jehova we nyem aririḡm nke m'riḡrọ n'aka-Ya:

**28** ọzọ kwa, mu onwem emewo ka ariḡtara ya Jehova; ubọchi nile ọ nādi ndu ya onwe-ya bu onye ariḡtaworo nye Jehova. Ilai we kpọ isi ala nye Jehova n'ebe ahu.

## ISI 2

**H**ana we kpe ekpere, si: Ọ nātọ obi m utọ n'ime Jehova, Mpim adiwo elu n'ime Jehova: Ọnum asawo mbara n'elu ndi-irom, N'ih i na aḅuriwom ọnu na nzọputa-Gi.

**2** Ọ dighi onye di nsọ dika Jehova; N'ih i na ọ dighi onye ọzọ ma-ọbughi Gi: Ọ dighi kwa oké nkume ọ bula dika Chineke-ayi.

**3** Unu ekwula ọtutu okwu di elu elu; Ka oké okwu ghara isi n'ọnu-unu puta: N'ih i na Chineke nke ọmuma-ihe ka Jehova bu, Anēsite kwa n'aka-Ya atù omume.

**4** Anyajiwo uta ndi-dike, Ma ndi nāsu ngọngọ ewerewo ike ke onwe-ha dika ihe-ọkiké.

**5** Ndi afọ juru emewo onwe-ha ndi egoro ọlu n'ih i nri; Ma agu agubìwo ndi ọ nāgu: Ebe nwanyi àgà muworo umu asa; Ma nwanyi nke nwere ọtutu umu atawo aru.

**6** Jehova nēme ka anwua, Ọ nēme kwa ka adi ndu: Ọ nēme ka arida rue ala-mọ, Ọ nēme kwa ka arigota.

**7** Jehova nānapu madu ihe, nēme kwa ka ọ buru ọgaranya: Ọ nēme ka adi ala, Ọ nēme kwa ka adi elu.

**8** Ọ nēme ka onye nēnweghi ike si n'ájá bilie, Ọ nēsi n'ebe-ikpofu-ahihia welie ọḅeye elu, Ime ka ha na ndi-isi nọdu, Na ime ka ha keta oche-eze nsọpuru: N'ih i na Jehova nwe ogidi nile nke uwa, O dowo kwa elu-uwa dum madu bi n'elu ha.

**9** Ukwu ndi-ebere-Ya ka Ọ nēdebe, Ma agēme ka ndi nēmebi iwu-Ya debe ọnu-ha dū n'ọchichiri; N'ih i na ọ bughi ike ka madu gēji kari n'ike.

**10** Agētipia ndi nāchọ Jehova okwu; Ọ gāmakwasi ha éḅè-elu-igwe n'elu-igwe: Jehova gēkpe nsọtu nile nke uwa ikpe; Ọ gēnye kwa eze-Ya ike, Me kwa mpi onye-Ya etere manu

ka ọ di elu.

**11** Elkena we la Rema rue ulo-ya. Nwata ahu we nējere Jehova ozi n'iru Ilai, bú onye-nchu-àjà.

**12** Ma umu-ndikom Ilai bu ndi jọburu onwe-ha; ha amaghi Jehova.

**13** Ikpe ekpere banyere ndi-nchu-àjà n'ebe ndi Israel nọ bu nka, m̀be nwoke ọ bula nāchu àjà, nwa-okorobia nke onye-nchu-àjà we bata, m̀be anēsi anu, nduri nke wara ezé atọ di n'aka-ya;

**14** o we dubà ya n'ite ọku, ma-ọbu n'ite isi miri, ma-ọbu n'ite isi anu, ma-ọbu n'ite ọzọ; ihe ọ bula ndudu ahu dulitere ka onye-nchu-àjà nēwere na ya. Otú a ka ha nēme Israel nile n'ime Shailo, bú ndi nābia n'ebe ahu.

**15** Ọzọ, tutu ha esure abuba ọku ibu ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ, nwa-okorobia nke onye-nchu-àjà biara, si nwoke ahu nke nāchu àjà, Nye anu iruru onye-nchu-àjà; ọ gaghi-anara kwa anu esiri esi n'aka-gi, kama anu ndu.

**16** Ma ọ buru na nwoke ahu asi ya, Ha aghaghi isure abuba ọku ibu ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ dika anēme ta, emesia nara n'onwe-gi dika nkpuru-obi-gi si achọ; ọ gāsì kwa, É-è, kama uḅu a ka i gēnyem: ma ọ buru na i nyeghm, m'gānara ya n'ike.

**17** Nmehie umu-okorobia ahu we di ukwu ri nne n'iru Jehova: n'ihì na ndikom ahu nēleli-onyinye-inata-iru-oma nke Jehova.

**18** Ma Samuel nēje ozi n'iru Jehova, buru nwata, ewerewo kwa ephod nke ákwà ọcha ke ya dika ihe-ọkiké.

**19** Nne-ya we mere ya uwe-nwuda ntà, chigoro ya kwa-arọ, m̀be o soro di-ya rigo ichu àjà arọ.

**20** Ilai we gozie Elkena na nwunye-ya, si, Jehova doro gi nkpuru site na nwayi a n'ọ̀nọdu ihe-nriọta ariọtara Jehova. Ha we la n'ebe-ha.

**21** N'ihì na Jehova letara Hana, o we turu ime, mua umu-ndikom atọ na umu-ndinyom abua. Nwata ahu, bú Samuel, we nētó n'ulo Jehova.

**22** Ma Ilai emewo agadi nke-uku; o we nu ihe nile umu-ya ndikom nēme Israel nile, na otú ha nēso ndinyom ahu dina, bú ndi nēzuko n'usu n'ọnu-uzọ ulo-ikwū nzute.

**23** O we si ha, N'ihì gini ka unu nēme ihe dika ihe ndia? n'ihì na mu onwem nānu ihe ọjọ nile unu n'ọnu ndi nka nile.

**24** É-è, umum; n'ihì na ọ dighi nma, bú akuko nke mu onwem nānu: unu nēme ka ndi Jehova jehie.

**25** Ọ buru na madu emehie megide madu, Chineke gēkpe kwa ya ikpe: ma ọ buru na ọ bu Jehova ka madu nēmehie megide, ọnye gēkpere Jehova ekpere bayere ya? Ma ha egeghi nti olu nna-ha, n'ihì na ọ tọrọ Jehova utọ ime ka ha nwua

**26** Nwa-okoro ahu, bú Samuel, we nētó nāga n'iru, o we di nma, ma n'ebe Jehova nọ, ma n'ebe madu nọ.

**27** Onye nke Chineke we biakwute Ilai, si ya, Otú a ka Jehova siri, Èkpugherem onwem n'ezie nye ulo nna-gi, m̀be ha nọ n'ljipt buru orù nye ulo Fero?

**28** Èsim n'ebo nile nke Israel ọputa ya iburum onye-nchu-àjà, irigo rue ebe-ichu-àjàm, isure ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ, iyiri ephod n'irum? ẹnye-kwa-ram ulo nna-gi àjà-ọku nile nke umu Israel?

**29** N'ihì gini ka unu nāzọkwasi àjàm ukwu, zọkwasi kwa onyinye-inata-iru-omam, nke M'nyeworo n'iwu n'ebe-obibim; i we nāsọpuru umu-gi ndikom karim, ime onwe-unu ka unu ma abuba site n'ihe kachasi nma nke onyinye-inata-iru-oma ọ bula nke Israel, bú ndim?

**30** N'ihì nka, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova, bú Chineke Israel, puta, Ọ bu ezie na M'siri na ulo-gi na ulo nna-gi gējeghari n'irum rue m̀be ebighi-ebi: ma uḅu a, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova

puta, Ya burum ihe-árú; n'ihí na ndi nāsòpuru ka M'gāsòpuru, ma agākpò ha ihe efu, bú ndi nēlèlím.

<sup>31</sup> Le, ubòchi nābia, na M'gēbipu ogwe-aka-gi na ogwe-aka ulo nna-gi, na agadi agaghi-adi n'ulo-gi.

<sup>32</sup> I gēlegide kwa onye-nkpaḅu n'ebe-obibim, n'ezi ihe nile nke Chineke gēmere Israel: agadi agaghi-adi kwa n'ulo-gi ubòchi nile.

<sup>33</sup> Ma nwoke nke diri gi, nke M'nāgaghi-ebipu n'ebe-ichu-àjàm, gābu ime ka anya-gi abua hublè uzò, na imekpa nkpuru-obi-gi aru: ọmùmù nile nke ulo-gi gānwu tutu ha erue agadi.

<sup>34</sup> Nka gābu-kwa-ra gi ihe-iriba-ama, nke gābiakwasi umu-gi abua, bú Hòfnai na Finehas; n'otù ubòchi ka ha abua gānwu.

<sup>35</sup> Ma M'gēme ka onye-nchu-àjà nke kwesiri ntukwasi-obi bilierem, ọ bu dika ihe si di nke di nime obim na nime nkpuru-obim ka ọ gēme: M'gēwu-kwa-ra ya ulo kwesiri ntukwasi-obi, ọ gējeghari kwa n'iru onye nkem etere manu ubòchi nile.

<sup>36</sup> Ọ gēru kwa, na onye ọ bula nke fòduru n'ulo-gi gābia ikpò isi ala nye ya n'ihí ego ntà nke ọla-ọcha na oḅe achicha, ọ gāsi kwa, Biko, tiyem n'otù uzò ọlu-nchu-àjà, ka m'we rie iberibe achicha.

### ISI 3

**N**wata ahu, bú Samuel, we nējere Jehova ozi n'iru Ilai. Okwu Jehova we di oké ọnu na mḅe ahu; ọ dighi ọhù ekwusara.

<sup>2</sup> O rue, n'ubòchi ahu, mḅe Ilai nēdina ala n'ebe-ya, (ma anya-ya malitere ihu inyoghi-inyoghi, na ọ pughi ihu uzò,)

<sup>3</sup> mḅe orìona Chineke akānyughi anyu, mḅe Samuel nēdina ala n'ulo ukwu Jehova, ebe iḅe Chineke di;

<sup>4</sup> na Jehova kpòrọ Samuel òkù: o we si, Lem.

<sup>5</sup> O we ḅakuru Ilai, si, Lem; n'ihí na i kpòròm òkù. Ọ si, Akpòghm òkù; jeghachi dina ala. O we je dina ala.

<sup>6</sup> Jehova we kpò kwa òkù ọzò, si, Samuel. Samuel we bilie jekuru Ilai, si, Lem; n'ihí na i kpòròm òkù. Ọ si, Akpòghm òkù, nwam; jeghachi dina ala.

<sup>7</sup> Ma Samuel akāmaghi Jehova, akēkpugheghi kwa okwu Jehova nye ya.

<sup>8</sup> Jehova we kpò Samuel òkù ọzò nke uḅò atọ. O we bilie, jekuru Ilai, si, Lem; n'ihí na i kpòròm òkù. Ilai we ghọta na Jehova nākpò nwa-okoro ahu òkù.

<sup>9</sup> Ilai we si Samuel, Je, dina ala: ọ gēru kwa, ọ buru na Ọ kpò gi òkù, na i gāsi, Kwue, Jehova; n'ihí na orù-Gi nānu. Samuel we je, dina ala n'ebe-ya.

<sup>10</sup> Jehova we bia, guzo Onwe-ya, kpò òkù dika Ọ kpòrọ uḅò nile, si, Samuel, Samuel. Samuel we si, Kwue; n'ihí na orù-Gi nānu.

<sup>11</sup> Jehova we si Samuel, Le, Mu onwem nēme ihe n'Israel, nke nti abua nke onye ọ bula nānu ya gāzu wuruwuru.

<sup>12</sup> N'ubòchi ahu M'gēme ka okwu nile M'kwuoro banyere ulo-ya guzosie ike megide Ilai, site na nmalite we rue ọgwugwu.

<sup>13</sup> Egosiwokwam ya na Mu onwem nēkpe ulo-ya ikpe rue mḅe ebighi-ebi, n'ihí ajọ omume nke ọ mara, n'ihí na umu-ya ndikom nēwetara onwe-ha nkọcha, ma ọ ḅochighi ha.

<sup>14</sup> N'ihí ya M'we nuaa ulo Ilai iyi, na agaghi-ewere àjà ma-ọbu onyinye-inata-iru-ọma kpuchie ajọ omume ulo Ilai rue mḅe ebighi-ebi.

<sup>15</sup> Samuel we dina ala rue ututu, we meghepu ọnu-uzò ulo Jehova. Ma Samuel turu egwu

igosi Ilai ọhù ahu.

<sup>16</sup> Ilai we kpọ Samuel, si, Samuel, nwam. O we si, Lem.

<sup>17</sup> Ọ si, Gini bu okwu ahu nke Ọ gwara gi? biko, ezonarilam ya: Chineke me gi otú a, me kwa gi ihe ọzọ otú a, ọ buru na i zonarim okwu ọ bula sitere n'okwu nile nke Ọ gwara gi.

<sup>18</sup> Samuel we gosi ya okwu ahu nile, ọ dighi kwa ihe o zonariri ya. O we si, Jehova ka ọ bu: Ya me ihe di nma n'anya-Ya.

<sup>19</sup> Samuel we tó, Jehova nọye-kwa-ra ya, Ọ kweghi kwa ka okwu da n'ala sitere n'okwu-ya nile.

<sup>20</sup> Israel nile site na Dan we rue Bia-sheba we mara na emewo Samuel onye kwesiri okwukwe iburu Jehova onye-amuma.

<sup>21</sup> Jehova we me ka ahú kwa ya anya ọzọ nime Shailo: n'ihì na Jehova kpughere Onwe-ya nye Samuel nime Shailo n'okwu Jehova.

## ISI 4

**O**kwu Samuel we rue Israel nile nti. Israel we pua izute ndi Filistia ibu agha, we ma ulo-ikwū-ha n'akuku Eben-eza: ndi Filistia we ma ulo-ikwū-ha n'Efek.

<sup>2</sup> Ndi Filistia we do onwe-ha n'usoro izute Israel: agha ahu we nọsa, ewe tiḅue Israel n'iru ndi Filistia: ha we tiḅue n'etiti usoro ndi-agma Israel n'ohia ihe ra ka nnù ndikom iri.

<sup>3</sup> Ndi Israel we ba n'omuma-ulo-ikwū, ndi-okenye Israel we si, N'ihì gini ka Jehova tiḅuwo ayi ta n'iru ndi Filistia? Ka ayi si na Shailo wetara onwe-ayi iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova, ka o we bata n'etiti ayi, zọputa ayi n'ọbu-aka ndi-iro-ayi.

<sup>4</sup> Ndi Israel we ziga na Shailo, ha we si n'ebe ahu bute iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova nke usu nile nke ndi-agma, Onye bi n'etiti cherubim: umu-ndikom Ilai abua, bú Hōfnai na Finehas, nọye-kwa-ra iḅe ọḅuḅa-ndu Chineke n'ebe ahu.

<sup>5</sup> O rue, mḅe iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova batara n'omuma-ulo-ikwū, na Israel nile tiri oké nkpu, ala wee daa uda.

<sup>6</sup> Ndi Filistia we nu olu iti-nkpu ahu, we si, Gini bu olu oké iti-nkpu a n'omuma-ulo-ikwū ndi-Hibru? Ha we mara na iḅe Jehova abàwo n'omuma-ulo-ikwū.

<sup>7</sup> Ndi Filistia we tua egwu, n'ihì na ha siri, Chineke abàwo n'omuma-ulo-ikwū ahu. Ha we si, Ahuhu nādiri ayi! n'ihì na ihe dika nka adighi na mḅe gara aga.

<sup>8</sup> Ahuhu nādiri ayi! ònye gānaputa ayi n'aka chi ndia di ike nke-ukwu? ndia bu chi nke were ihe-otiti nile ọ bula tiḅue ndi Ijpt n'ozara.

<sup>9</sup> Menu onwe-unu ka unu di ike, buru-kwa-nu ndikom, unu ndi Filistia, ka unu ghara iburu ndi-Hibru ndi-orù, dika ha buruwo unu ndi-orù: burunu ndikom, bu-kwa-nu agha.

<sup>10</sup> Ndi Filistia we bu agha, ewe tiḅue Israel, ha we ḅalaga, nwoke ọ bula n'ulo-ikwū-ya: oké ntiḅu uku we di; orú nnù ndikom uzọ atọ na nnù iri-na-ise, bú ndi ji ukwu eje, we dapu n'Israel.

<sup>11</sup> Ewe were iḅe Chineke; umu-ndikom Ilai abua, bú Hōfnai na Finehas, nwukwara.

<sup>12</sup> Otù nwoke onye Benjamin we si n'usoro agha ahu ḅa ọsọ, biarue Shailo n'ubochi ahu, uwe nwuda ya nile dọwara adọwa, ájá dikwasi ya n'isi.

<sup>13</sup> Ọ we bia, ma, le, Ilai nānọkwasi n'oche-ya n'akuku uzọ, nēche nche: n'ihì na obi-ya nāma jijiji n'ihì iḅe Chineke. Nwoke ahu we ba igosi ya n'obodo, obodo ahu nile we tie nkpu.

<sup>14</sup> Ilai we nu olu iti-nkpu ahu, si, Gini bu olu ùzù a? Nwoke ahu we me ngwa bata, gosi Ilai.

<sup>15</sup> Ma Ilai ḅara ọgu arọ anọ na iri na asatọ; anya-ya abua guzoro eguzo, ọ pughi kwa ihu

uzo.

**16** Nwoke ahu we si Ilai, Mu onwem bu onye si n'usoro agha bia, mu onwem si kwa n'usoro agha ɓalaga ta. O we si, Gini bu ihe emere, nwam?

**17** Onye ahu nke nēzi ozi ahu we za, si, Israel aɓalagawo n'iru ndi Filistia, ɔzo kwa, oké ntiɓu adiwo n'etiti ndi Israel, ɔzo kwa, umu-gi ndikom abua, bú Hofnai na Finehas, anwuwo, ewerewo kwa iɓe Chineke.

**18** O rue, mɓe o hotara iɓe Chineke, na o si n'oche-ya dala azu n'akuku ɔnu-uzo-ama, olu-ya we ɓajie, o we nwua: n'ih na nwoke ahu bu agadi, di kwa arɔ. Ya onwe-ya kpe-kwa-ra Israel ikpe ɔgu arɔ abua.

**19** Nwunye nwa-ya, bú nwunye Finehas, di ime, ɔ gaje imu nwa: o we nu akuko ahu na ewerewo iɓe Chineke, na nna di-ya na di-ya anwuwo, o we ruru ala mua nwa; n'ih na ime mere ya na mberede.

**20** Ma na mɓe ɔnwu-ya ndinyom ndi nēguzo n'akuku ya we kwue, si, Atula egwu; n'ih na nwoke ka i muworo. Ma ɔ zaghi, ɔ tukwasighi kwa obi-ya na ya.

**21** O we kpɔ aha nwa ahu Ikabod, si, Nsɔpuru esiwo n'Israel pua: n'ih owuwe ewere iɓe Chineke, na n'ih nna di-ya na di-ya.

**22** O we si, Nsɔpuru esiwo n'Israel pua; n'ih na ewerewo iɓe Chineke.

## ISI 5

**M**a ndi Filistia were iɓe Chineke, ha we si n'Eben-eza bubata ya n'Ashdod.

**2** Ndi Filistia we were iɓe Chineke, bubata ya n'ulo Degon, dɔba ya n'akuku Degon.

**3** Ndi Ashdod we bilie n'isi-ututu n'echi-ya, ma, le, Degon adakpuwo iru-ya n'ala n'iru iɓe Jehova. Ha we were Degon, tiyeghachi ya n'ɔnɔdu-ya.

**4** Ha we bilie n'isi-ututu n'echi-ya, ma, le, Degon adakpuwo iru-ya n'ala n'iru iɓe Jehova; ma ebipuwo isi Degon na ɔbu-aka-ya abua, ha we toɓoro na nbata-uzo; nán akuku-ya nke bu azu fɔduru ya.

**5** N'ih ya ndi-nchu-aja Degon na ndi nile nke nābà n'ulo Degon adighi-azokwasi ukwu na nbata-uzo Degon n'Ashdod, rue ta.

**6** Aka Jehova we di arɔ n'aru ndi Ashdod, ɔ we kpochapu ha, were kwa emerod tiɓue ha, bú Ashdod na ókè-ala-ya nile.

**7** Ndikom Ashdod we hu na ɔ di otú a, ha we si, Iɓe Chineke Israel agaghi-anogide n'etiti ayi: n'ih na aka-Ya esikawo ike n'aru ayi na n'aru Degon, bú chi-ayi.

**8** Ha we ziga, chikɔtara onwe-ha ndi-isi nile nke ndi Filistia, si, Gini ka ayi gēme iɓe Chineke Israel? Ha we si, Ka eburu iɓe Chineke Israel ɓa buruburu rue Gat. Ha we būru iɓe Chineke Israel ɓa buruburu rue ebe ahu.

**9** O rue, mɓe ha būsiri ya buruburu, na aka Jehova digidere obodo ahu n'ɔɓuɓa-aghara di uku ri nne: ɔ we tiɓue ndikom obodo ahu, site n'onye ntà we rue onye uku, emerod we ɓapue n'aru ha.

**10** Ha we ziga iɓe Chineke rue Ekron. O rue, mɓe iɓe Chineke biaruru Ekron, na ndi Ekron tiri nkpu, si, Ha eburuwo iɓe Chineke Israel ɓa buruburu biakute ayi, ime ka ayi na ndi-ayi nwua.

**11** Ha we ziga, chikɔta ndi-isi nile nke ndi Filistia, si, Zilaga iɓe Chineke Israel, ka ɔ laghachi kwa n'ebe-ya, ka o we ghara ime ka ayi na ndi-ayi nwua: n'ih na ɔɓuɓa-aghara

nke ọnwu di n'obodo ahu nile; ọ di arọ nke-uku, bú aka Chineke, n'ebe ahu.

<sup>12</sup> Ndikom kwa ndi nānwughi, ewere emerod tịbue ha: ntiku obodo ahu we rigorue elu-igwe.

## ISI 6

**I**ḡe Jehova we di n'ọhia ndi Filistia ọnwā asa.

<sup>2</sup> Ndi Filistia we kpọ ndi-nchu-aja na ndi nāju ase, si, Gini ka ayi gēme iḡe Jehova? me ka ayi mara ihe ayi gēji zilaga ya n'ebe-ya.

<sup>3</sup> Ha we si, Ọ buru na unu ezilaga iḡe Chineke Israel, ezilagala ya n'aka efu; kama unu aghaghi inyeghachi Ya àjà-ikpe-omuma: mḡe ahu agēme ka aru-unu di ike, agēme kwa ka unu mara ihe mere anēwezugaghi aka-Ya n'aru unu.

<sup>4</sup> Ha we si, Gini gābu àjà-ikpe-omuma ahu nke ayi gēnyeghachi Ya? Ha we si, Dika ọnu-ogugu ndi-isi ndi Filistia si di, ọ bu emerod ọla-edo ise na òké ọla-edo ise ka unu gēnyeghachi: n'ihī na otù ihe-otiti diri ha nile, di-kwa-ra ndi-isi-unu.

<sup>5</sup> Unu gēme kwa onyinyo emerod-unu, na onyinyo òké-unu nke nēbibi ala-unu; unu gēnye kwa Chineke Israel nsọpuru: eleghi anya Ọ gēme ka aka-Ya di nfé pua n'aru unu, na n'aru chi nile unu, na n'ala-unu.

<sup>6</sup> N'ihī gini kwa ka unu nēme ka obi-unu di arọ, dika ndi Ijpt na Fero mere ka obi-ha di arọ? mḡe Ọ kwara ha emò, hà ezilagaghi ha, ha we la?

<sup>7</sup> Ma uḡu a, werenu ihe me otù uḡo-ala ọhu, chiri kwa nne-ehi abua nke nēnye umu ara, nke ọ dighi mḡe yoke rigokwasiri ha, kegide-kwa-nu ehi ahu n'uḡo-ala, me ka umu-ha si n'iso ha n'azu lata n'ulo:

<sup>8</sup> were-kwa-nu iḡe Jehova tiyekwasi ya n'uḡo-ala ahu; tiye ihe ọla-edo ahu, nke unu nēnyeghachi Ya ka ọ buru àjà-ikpe-omuma, n'iḡe ntà n'akuku-ya; zilaga-kwa-nu ya, ka ọ we la.

<sup>9</sup> Le-kwa-nu, ọ buru na ọ rigo n'uzọ ókè-ala-ya rue Bet-shemesh, Ya onwe-ya emewo ayi oké ihe ọjọ a: ma ọ buru na ọ rigoghi otù a, ayi gāma kwa na ọ bughi aka-Ya tịburu ayi; ihe-ndabà ka ihe ahu bu, nke dabara ayi.

<sup>10</sup> Ndikom ahu we me otù a; ha chiri nne-ehi abua nke nēnye umu ara, kegide ha n'uḡo-ala ahu, mechibido umu-ha uzọ n'ulo:

<sup>11</sup> ha we tukwasi iḡe Jehova n'uḡo-ala ahu, na iḡe ntà ahu, na òké ọla-edo, na onyinyo emerod-ha.

<sup>12</sup> Ehi ahu we jezie ejezi n'uzọ rue uzọ Bet-shemesh: ọ bu n'otù uzọ atuliri atuli ka ha jere, nēje nēti nkpu, ha ewezugaghi kwa onwe-ha n'aka-nri ma-ọbu n'aka-ekpe; ndi-isi ndi Filistia we nējeso ha n'uzọ rue ókè-ala Bet-shemesh.

<sup>13</sup> Ma ndi Bet-shemesh nēbì ọka wheat-ha na ndagwurugwu: ha we welie anya-ha, hu iḡe ahu, nūria ọnu ihu ya.

<sup>14</sup> Uḡo-ala ahu we ba n'ubi Joshua, bú onye Bet-shemesh, guzo n'ebe ahu, nkume uku di kwa n'ebe ahu: ha we kpọwa osisi uḡo-ala ahu, sure ehi abua ahu ọku ibu àjà-nsure-ọku anēsurere Jehova.

<sup>15</sup> Ndi Livai we buda iḡe Jehova na iḡe ntà nke di n'akuku ya, nke ihe ọla-edo ahu nile di nime ya, ha we tukwasi ha na nkume uku ahu: ndikom Bet-shemesh we sure àjà-nsure-ọku, chu-kwa-ra Jehova aja ọzọ, n'ubochi ahu.

<sup>16</sup> Ndi-isi ise nke ndi Filistia we hu ya, laghachi rue Ekron n'ubochi ahu.

<sup>17</sup> Ndia bu emerod ọla-edo nke ndi Filistia nyeghachiri, ibu àjà-ikpe-omuma ichuru Jehova; Ashdod nwere otù, Geza nwere otù, Ashkelon nwere otù, Gat nwere otù, Ekron



nwere otù;

**18** òké ọ̀la-edo kwa, dika ọ̀nu-ọ̀gugu obodo nile nke ndi Filistia si di, bú nke ndi-isi ise ahu nwere, site n'obodo ewusiri ike we rue obodo ntà nke nēnweghi m̀bidi: we rue nkume uku ahu, bú Ebel, nke ha dọ́bara iḡe Jehova n'elu ya: ọ́ di n'ubi Joshua, bú onye Bet-shemesh, rue ta.

**19** O we tiḡue ufọ́du nime ndikom Bet-shemesh, n'ihí na ha lere anya nime iḡe Jehova, O we tiḡue n'etiti ndi Israel ọ́gu ndikom atọ́ na iri, orú nnù ndikom uzọ́ isi na nnù ise: ndi Israel we rue újù, n'ihí na Jehova tiḡuru ntiḡu uku n'etiti ndi Israel.

**20** Ndikom Bet-shemesh we si, Ònye puru iguzo n'iru Jehova, bú Chineke nsọ́ a? Ọ́ bu kwa onye ka O gēsi n'ebe ayi nọ́ rigokuru?

**21** Ha we zigara ndi bi na Kariat-jearim ndi-ozi, si, Ndi Filistia ebughachiwo iḡe Jehova; ridatanu, bugo ya n'ebe unu nọ́.

## ISI 7

**N**dikom Kariat-jearim we bia, bugo iḡe Jehova, bubata ya n'ulo Abinadab n'ugwu ntà ya, do Eleeza nwa-ya nwoke nsọ́ idebe iḡe Jehova.

**2** O rue, site n'ubọ́chi iḡe ahu nọ́duru na Kariat-jearim, na ubọ́chi bara uba; o we di orú arọ́: ulo Israel nile we kwaso Jehova.

**3** Samuel we gwa ulo Israel nile okwu, si, Ọ́ buru na obi-unu nile ka unu onwe-unu nēwere laghachikute Jehova, wezuganu chi nile nke ndi ala ọ́zọ́ na Ashtarot n'etiti unu, dozie obi-unu ibiakute Jehova, fè-kwa-nu nání Ya òfùfè: Ọ́ gānaputa kwa unu n'aka ndi Filistia.

**4** Umu Israel we wezuga Bealim na Ashtarot, fè nání Jehova òfùfè.

**5** Samuel we si, Chikọ́tanu Israel nile rue Mizpa, m'gēkpe-kwa-ra Jehova ekpere bayere unu.

**6** Ha we chikọ́ta onwe-ha rue Mizpa, sere miri, wusi ya n'iru Jehova, bue ọ́nu n'ubọ́chi ahu, kwue n'ebe ahu, si, Ayi emehiewo megide Jehova. Samuel we kpe umu Israel ikpe na Mizpa.

**7** Ndi Filistia we nu na umu Israel chikọ́tara onwe-ha na Mizpa, ndi-isi ndi Filistia we rigo imegide Israel. Umu Israel we nu ya, tua egwu ndi Filistia.

**8** Umu Israel we si Samuel, Aḡala nkiti bayere ayi n'itiku Jehova, bú Chineke-ayi, nkpu, ka O we zọ́puta ayi n'aka ndi Filistia.

**9** Samuel we were otù nwa-aturu nke nā́nu ara, o we sure ya ọ́ku ka ọ́ buru àjà-nsuresi-ọ́ku anēsurere Jehova: Samuel we tikue Jehova nkpu bayere Israel; Jehova we za ya.

**10** O rue, mḡe Samuel nēsure àjà-nsure-ọ́ku ahu, na ndi Filistia biaruru nso ibuso Israel agha: Jehova we were oké olu makwasi ndi Filistia éḡè-elu-igwe n'ubọ́chi ahu, we me ka ha ḡa aghara; ewe tiḡue ha n'iru Israel.

**11** Ndikom Israel we si na Mizpa puta, chua ndi Filistia, tiḡue ha rue okpuru Bet-ka.

**12** Samuel we were otù nkume do ya n'etiti Mizpa na Shen, kpọ́ aha-ya Eben-eza, si, Jehova eyerewo ayi aka rue uḡu a.

**13** Ewe me ka ndi Filistia ruru ala, ha abàghí ọ́zọ́ n'ókè-ala Israel: aka Jehova we digide ndi Filistia ubọ́chi nile nke Samuel.

**14** Ewe nyeghachi Israel obodo nile nke ndi Filistia nara Israel, site n'Ekron we rue Gat; ókè-ala-ha ka Israel naputara n'aka ndi Filistia. Ma udo di n'etiti Israel na ndi-Amorait.

**15** Samuel we kpe Israel ikpe ubọ́chi nile nke ndu-ya.

**16** O we nēje buruburu kwa-arọ́ rue Bet-el, na Gilgal, na Mizpa; o we kpe Israel ikpe n'ebe



ahu nile.

<sup>17</sup> Nlata-ya bu na Rema, n'ihì na n'ebe ahu ka ulo-ya dì; ọ bu kwa n'ebe ahu ka ọ kpere Israel ikpe: o we wuere Jehova ebe-ichu-àjà n'ebe ahu.

## ISI 8

**O** rue, m̀be Samuel ghọrọ agadi, na o doro umu-ya ndikom ndi-ikpe ikpe Israel.

<sup>2</sup> Ma aha ọkpara-ya bu Joel; aha nwa-ya nwoke nke-abua bu Abaija: ha bu ndi-ikpe nime Bia-sheba.

<sup>3</sup> Ma umu-ya ndikom ejeghi kwa ije n'uzọ-ya nile, ha we wezuga onwe-ha soro urù nēzighi ezi, ha we nara ihe-iri-ngo, wezuga ikpé.

<sup>4</sup> Ndi-okenye nile nke Israel we chikọta onwe-ha, biakute Samuel rue Rema:

<sup>5</sup> ha we si ya, Le, gi onwe-gi aghowo agadi, ma umu-gi ndikom adighi-eje ije n'uzọ-gi nile: uḅu a mere ayi eze ikpe ayi ikpe dika mba nile.

<sup>6</sup> Ma okwu ahu jọrọ njo n'anya Samuel, m̀be ha siri, Nye ayi eze ikpe ayi ikpe. Samuel we kpere Jehova.

<sup>7</sup> Jehova we si Samuel, Ge nti olu ndim n'ihè nile ha nāsi gi: n'ihì na ọ bughi gi ka ha juworo, kama ọ bu Mu ka ha juworo, ka M'ghara iburu ha eze.

<sup>8</sup> Dika omume nile si di nke ha meworo site n'ubochi M'mere ka ha si n'ljipt rigota we rue ta, ha we rapum, fè chi ọzọ òfùfè, otú a ka ha onwe-ha nēme kwa gi.

<sup>9</sup> Ma uḅu a ge nti olu-ha: nání na i gāḅasiri ha àmà ike, gosi kwa ha ikpé eze ahu nke gābu eze-ha.

<sup>10</sup> Samuel we gwa ndi Israel, ndi nāriọ eze n'aka-ya, okwu nile nke Jehova.

<sup>11</sup> O we si, Nka gābu ikpé eze ahu nke gābu eze-unu: umu-unu ndikom ka ọ gāchiri, doro ha onwe-ya n'ubọ-ala-ya na n'elu inyinya-ya; ha gānaḅa kwa ọsọ n'iru ubọ-ala-ya:

<sup>12</sup> o gēdo-kwa-ra ha onwe-ya ibu ndi-isi usu nile nke nnù ndikom abua na ọgu iri, na ndi-isi usu nile nke ọgu ndikom abua na iri; na ilu ọlu-ubi-ya, na iwe ihe-ubi-ya, na ikpu ihe-agma-ya nile, na ihe nile nke ubọ-ala-ya.

<sup>13</sup> Ọ bu kwa umu-unu ndinyom ka ọ gāchiri ibu ndi nāsugwa ude nēsì ìsì utọ, na ibu ndi-odozi-anu, na ibu ndi-osi-ite.

<sup>14</sup> Ubi-unu, na ubi-vine-unu, na ubi-olive-unu, bú nke kachasi nma, ka ọ gēwere kwa, nye ndi-orù-ya.

<sup>15</sup> Nkpuru-oghgha-unu na ubi-vine-unu ka ọ gēwere otù uzọ n'uzọ iri, nye ndi nējere ya ozi, nye kwa ndi-orù-ya.

<sup>16</sup> Ọ bu kwa ndi-orù-unu ndikom, na ndinyom nējere unu ozi, na umu-okorobia-unu, bú ndi kachasi nma, na inyinya-ibu-unu, ka ọ gēwere, me ka ha je ozi-ya.

<sup>17</sup> Ìgwè ewu na aturu-unu ka ọ gēwere kwa otù uzọ n'uzọ iri: unu onwe-unu gābu-kwa-ra ya orù.

<sup>18</sup> Unu gēti kwa nkpu n'ubochi ahu n'ihì eze-unu nke unu rọputara onwe-unu; ma Jehova agaghi-aza unu n'ubochi ahu.

<sup>19</sup> Ma ndi Israel juru ige nti olu Samuel; ha si, É-è; kama, eze gāchiri ayi;

<sup>20</sup> ka ayi we di, ọbuná ayi onwe-ayi, ka mba nile; ka eze-ayi we nēkpe kwa ayi ikpe, nāpu kwa je n'iru ayi, nēbu kwa agha-ayi.

<sup>21</sup> Samuel we nu okwu nile nke ndi Israel, o we kwue ha na nti Jehova.

<sup>22</sup> Jehova we si Samuel, Ge nti olu-ha, mere ha eze. Samuel we si ndikom Israel, Lanu, nwoke ọ bula n'obodo-ya.

## ISI 9

**M**a otù nwoke Benjamin di, aha-ya bu Kish, nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, nwa onye Benjamin, bú dike nke bu dìnkpà.

<sup>2</sup> Ọ nwe-kwa-ra nwa-nwoke, aha-ya bu Sọl, ọ bu nwa-okorobia, ọ ma-kwa-ra nma: ọ dighi kwa nwoke n'etiti umu Israel mara nma kari ya: site n'ubu-ya we rue elu isi-ya ka ọ di ogologo kari onye ọ bula nime ndi Israel.

<sup>3</sup> Ma nne-inyinya-ibu nile nke Kish, bú nna Sọl, nwere furu efu. Kish we si Sọl nwa-ya, Biko, kuru otù nime ndi-orù tiyere onwe-gi, bilie, je, chọ nne-inyinya-ibum.

<sup>4</sup> O we gabiga n'ugwu Efraim, gabiga kwa n'ala Shalisha, ma ha achọtaghi ha: ha we gabiga n'ala Shaalim, ma ha adighi n'ebe ahu: o we gabiga n'ala Benjamin, ma ha achọtaghi ha.

<sup>5</sup> M̀be ndi ahu batara n'ala Zuf, Sọl siri nwa-okorobia-ya nke soro ya je, Bia, ka ayi laghachi; ka nnam we ghara igha iche uche bayere nne-inyinya-ibu-ya, we chebu onwe-ya bayere ayi.

<sup>6</sup> O we si ya, Biko, le, onye nke Chineke nọ n'obodo a, anāsọpuru kwa nwoke ahu; ihe nile ọ nēkwu aghaghi irè erè: ubu a ka ayi je n'ebe ahu; eleghi anya ọ gēgosi ayi uzọ-ayi nke ayi jeworo na ya.

<sup>7</sup> Sọl we si nwa-okorobia-ya, Ma, le, ọ buru na ayi eje, gini ka ayi gēji bakuru nwoke ahu? n'ihì na achicha alapuwo n'ìhe-ayi, ọ dighi kwa onyinye iji bakuru onye nke Chineke: gini di n'aka-ayi?

<sup>8</sup> Nwa-okorobia ahu we za Sọl ọzọ, si, Le, achọtawo n'akam otù uzọ n'uzọ anọ nke shekel ọla-ọcha: m'gēnye kwa ya onye nke Chineke, ka o we gosi ayi uzọ-ayi.

<sup>9</sup> (Na m̀be gara aga n'Israel, otú a ka otu nwoke siri m̀be o jere iju Chineke ase, Bianu, ka ayi jekuru onye-ọhu-uzọ: n'ihì na onye anākpọ Onye-amuma ta, anākpọ ya Onye-ọhu-uzọ na m̀be gara aga).

<sup>10</sup> Sọl we si nwa-okorobia-ya, Okwu-gi di nma; bia, ka ayi je. Ha we je n'obodo ebe onye nke Chineke nọ.

<sup>11</sup> Ka ndi ahu nārigo na nrigo obodo ahu, ha onwe-ha hutara umu-aḅoghọ ka ha nāputa isere miri, ha we si ha, Onye-ọhu-uzọ, ọ nọ n'ebe a?

<sup>12</sup> Ha we za ha, si, Ọ nọ, le, ọ nọ n'iru gi: me ngwa ubu a, n'ihì na ta ka ọ batara n'obodo; n'ihì na ndi Israel nwere àjà ta n'ebe di elu a:

<sup>13</sup> m̀be unu bara n'obodo, otú a ka unu gāchọta ya, tutu ọ rigorue ebe di elu iri ihe: n'ihì na ndi Israel agaghi-eri ihe rue m̀be ọ biara, n'ihì na ya onwe-ya nāgozi àjà-ha; emesia ndi akpọworo gēri ihe. Ma ubu a rigonu; n'ihì na ya onwe-ya, ubu a ka unu gāchọta ya.

<sup>14</sup> Ha we rigorue obodo; ka ndi ahu nābà n'etiti obodo, le, Samuel nāputa izute ha, irigoru ebe di elu ahu.

<sup>15</sup> Ma Jehova kpughepuru nti Samuel ka ọ nu ihe otù ubochi tutu Sọl abia, si,

<sup>16</sup> Dika m̀be a echi M'gēzitere gi otù nwoke sitere n'ala Benjamin, i gēte kwa ya manu ibu onye-ndú ndim, bú Israel, ọ gāzọputa kwa ndim n'aka ndi Filistia: n'ihì na ahuwom ndim, n'ihì na iti-nkpu-ha abàwom na nti.

<sup>17</sup> M̀be Samuel huru Sọl, Jehova we za ya, si, Le nwoke ahu onye M'siri gi te manu! onye

a gēbōchi ndim n'ime ihe ọjọ.

**18** Sọl we biarue Samuel nso n'etiti ọnu-uzọ-ama, si, Biko, gosim ebe ọ di, bú ulo onye-ọhu-uzọ.

**19** Samuel we za Sọl, si, Mu onwem bu onye-ọhu-uzọ ahu; rigorue ebe di elu n'irum, unu gēsokwam ri ihe ta: m'gēzilaga kwa gi n'ututu, ihe nile nke di n'obi-gi ka m'gēgosi kwa gi.

**20** Ma nne-inyinya-ibu-gi nke funariri gi, ta bu ubọchi atọ, atukwasila obi-gi na ha; n'ihì na achọtawo ha. Ma ònye nwere ihe nile anāchọsi ike nke Israel? ọ bughi gi na ulo nile nke nna-gi?

**21** Sọl we za, si, Ọ bughi onye Benjamin ka m'bu, sitere n'ebo Israel nke dikarisiri ntà? aḅurum, ọ pekarisighi npe n'etiti aḅuru nile nke ebo Benjamin? n'ihì gini kwa ka i gwaworom okwu dika okwu a si di?

**22** Samuel we kuru Sọl na nwa-okorobia-ya, me ka ha ba n'ime-ulo, o we nye ha isi ọnọdu n'etiti ndi akporọ n'oriri ahu, ndi ahu ra ka orú madu na iri.

**23** Samuel we si odozi-anu, Weta òkè nke m'nyere gi, nke m'siri gi, Dọba ya n'ebe i nọ.

**24** Odozi-anu ahu we bulie utaku-ukwu ahu na ihe di n'elu ya, dọba ya n'iru Sọl. Samuel we si, Le ihe fọduru! dọba ya n'iru gi, rie; n'ihì na rue mḅe akara àkà ka edebeworo gi nka, si, Akpọwom ndi Israel. Sọl we soro Samuel rie ihe ubọchi ahu.

**25** Ha we si n'ebe di elu ahu rida n'obodo, o we kpayerere Sọl uka n'elu-ulo.

**26** Ha we bilie n'isi-ututu: o we rue, mḅe chi bọrọ, na Samuel kpọrọ Sọl n'elu-ulo, si, Bilie, ka m'we zilaga gi. Sọl we bilie, ha abua we pua, ya onwe-ya na Samuel, rue èzí.

**27** Ka ha onwe-ha nārìda na nsọtụ obodo, Samuel we si Sọl, Si nwa-okorobia-gi gabiga n'iru ayi, (ọ we gabiga,) ma gi onwe-gi guzogide uḅu a, ka m'we me ka i nu okwu Chineke.

## ISI 10

**S**amuel we were karama manu, wukwasi ya n'isi-ya, sutu ya ọnu, si, Ọ bughi na Jehova etewo gi manu ibu onye-ndú ihe-nketa-Ya?

**2** Mḅe i siri n'ebe m'nọ la ta, i gāhuta kwa ndikom abua n'akuku ìlì Rechel n'ókè-ala Benjamin na Zelza; ha gāsi kwa gi, Achọtawo nne-inyinya-ibu nke i jere ichọ: ma, le, nna-gi arapuwo okwu nne-inyinya-ibu-ya, ọ nēcheḅu kwa onwe-ya bayere unu, si, Gini ka m'gēme ichọta nwam?

**3** I gēsi kwa n'ebe ahu gabiga n'iru, bia rue osisi terebinth nke Teboa, ma ndikom atọ ndi nārìgokuru Chineke rue Bet-el gāhuta gi n'ebe ahu, otù onye nēbu umu-ewu atọ, otù onye nēbu oḅe achicha atọ, otù onye nēbu kwa karama-akpukpọ manya-vine:

**4** ha gāju kwa gi ajuju bayere udo-gi, we nye gi oḅe achicha abua; i gānara kwa ha n'aka-ha.

**5** Emesia i gābiaru ugwu ntà Chineke, ebe ebe-nguzo-ndi-agha ndi Filistia di: ọ gēru kwa, mḅe i biara n'ebe ahu rue obodo ahu, na i gēzute usu ndi-amuma ndi si n'ebe di elu ahu nārìda; une na egwú-otiti na oja na ubọ-akwara di kwa n'iru ha; ndi ahu ganēbu kwa amuma:

**6** Mọ nke Jehova gādakwasi gi n'ike, i gēsoro kwa ha bū amuma, i gāḅanwe kwa ghọ nwoke ọzọ.

**7** O gēru kwa, mḅe ihe-iriba-ama ndia biaruru gi aru, gi mere onwe-gi dika aka-gi si chọta; n'ihì na Chineke nọyere gi.

**8** I gēbukwam uzọ rida rue Gilgal; ma, le, mu onwem nārìdakute gi, isure àjà-nsure-ọku, na ichu ihe àjà nke àjà-udo: ubọchi asa ka i ganēche, rue mḅe m'gābiakute gi, me ka i mara ihe i gēme.

- <sup>9</sup> O rue, m̀be o chighariri azu-ya isi n'ebe Samuel nọ la, na Chineke ́anwere ya obi ọzọ: ihe-iriba-ama ndia nile we r̀e n'ubochi ahu.
- <sup>10</sup> Ha we biarue ebe ahu, rue uguwu ntà ahu, ma, le, usu ndi-amuma zutere ya; Mọ nke Chineke we dakwasi ya n'ike, o we bũ amuma n'etiti ha.
- <sup>11</sup> O rue, m̀be ndi nile ndi mara ya na m̀be gara aga huru, ma, le, ọ n̄so ndi-amuma bũ amuma, ndi ahu we sirita onwe-ha, Gini bu nka nke mere nwa Kish? Sọl, ọ di kwa n'etiti ndi-amuma?
- <sup>12</sup> Otù nwoke nke sitere n'ebe ahu we za, si, Ònye bu kwa nna-ha? N'ih i ya ọ ghoro ilu, bú okwu a, Sọl, ọ di kwa n'etiti ndi-amuma?
- <sup>13</sup> O we bubie amuma, bia rue ebe di elu ahu.
- <sup>14</sup> Nwa-nne nna Sọl we si ya na nwa-okorobia-ya, Òle ebe unu jere? Ọ si, Ichọ nne-inyinya-ibu-ayi: ayi we hu na ọ dighi ebe ọ bula ha di, ayi we biakute Samuel.
- <sup>15</sup> Nwa-nne nna Sọl we si, Biko, gosim ihe Samuel siri unu.
- <sup>16</sup> Sọl we si nwa-nne nna-ya, O gosiri ayi nke-oma na achotawo nne-inyinya-ibu. Ma o gosighi ya okwu ala-eze ahu nke Samuel kwuru.
- <sup>17</sup> Samuel we kpokota ndi Israel ibiakute Jehova rue Mizpa;
- <sup>18</sup> o we si umu Israel, Otú a ka Jehova, bú Chineke Israel, siri, Mu onwem mere ka Israel si n'Ijpt rigota, M'we naputa unu n'aka ndi Ijpt na n'aka ala-eze nile nke n̄mebu unu:
- <sup>19</sup> ma unu onwe-unu ajuwo Chineke-unu ta, Onye Ya onwe-ya n̄zoputa unu n'aka ihe ojo unu nile na nkpa bu nile unu; unu we si Ya, É-è, kama mere ayi eze. Ma ubu a guzonu onwe-unu n'iru Jehova n'ebo nile unu, na n'usu nile nke nn̄ ndikom abua na ogo iri unu.
- <sup>20</sup> Samuel we me ka ebo Israel nile biarue nso, nzà we ma ebo Benjamin.
- <sup>21</sup> O we me ka ebo Benjamin biarue nso n'aburu nile ha, nzà we ma aburu Matri: nzà we ma Sọl nwa Kish: ha we cho ya, ma achotaghi ya.
- <sup>22</sup> Ha we ju kwa Jehova ase ọzọ, si, Ọ k̄biaghi ebe a, bú nwoke ahu? Jehova we si, Le, onye ahu ezowo onwe-ya n'etiti ihe.
- <sup>23</sup> Ha we ́a ọsọ, si n'ebe ahu kuru ya; o we guzo onwe-ya n'etiti ndi Israel, ma ọ di ogologo kari onye ọ bula nime ndi Israel site n'ubu-ya we rue elu isi-ya.
- <sup>24</sup> Samuel we si ndi Israel nile, Ònu ahuwo onye ahu nke Jehova roputaworo, na ọ dighi onye di ka ya n'etiti ndi Israel nile? Ndi Israel nile we tie nkpu, si, Ka eze-ayi di ndu.
- <sup>25</sup> Samuel we gwa ndi Israel ikpe ala-eze ahu, de kwa ya n'akwukwo, dọba ya n'iru Jehova. Samuel we zilaga ndi Israel nile, nwoke ọ bula n'ulo-ya.
- <sup>26</sup> Sọl we la kwa n'ulo-ya rue Gibeá; ndi bu d̄inkpà, ndi Chineke meturu obi-ha aka, we jeso ya.
- <sup>27</sup> Ma ufodu ndi joburu onwe-ha siri, Onye a, ò ḡesi aña zoputa ayi? Ha we lelia ya, ha ewetaghi-kwa-ra ya onyinye-inata-iru-oma. O we di ka onye nti chiri.

## ISI 11

**N**ehash, bú onye Amon, we rigota, ma ulo-ikwũ-ya imegide Jebesh-gilead: ndikom nile nke Jebesh we si Nehash, Ka ayi na gi ́a ndu, ayi ḡf̄e kwa gi òf̄f̄e.

<sup>2</sup> Nehash, bú onye Amon, we si ha, Na nka ka mu na unu ḡa ́a ndu, n'irukpo unu anya aka-nri nile; m'ḡatukwasi kwa ya n'aru Israel nile ka ọ buru ihe-ita-uta.

<sup>3</sup> Ndi-okenye Jebesh we si ya, Ra ayi aka ubochi asa, ka ayi we zisa ndi-oz i n'ókè-ala nile nke Israel: ọ buru kwa na ọ dighi onye n̄zoputa ayi, ayi ḡapukuru kwa gi.

<sup>4</sup> Ndi-oz i ahu we biarue Gibeá nke Sọl, kwue okwu ndia na nti ndi Israel: ndi Israel nile we

welie olu-ha kwa ákwá.

<sup>5</sup> Ma, le, Sọl biara, nēso ìgwè ehi si n'ubi; Sọl we si, Gini nēme ndi Israel na ha nākwa ákwá? Ha we kọrọ ya okwu nile nke ndikom Jebesh.

<sup>6</sup> Mọ nke Chineke we dakwasi Sọl n'ike m̀be ọ nuru okwu ndia, iwe-ya we di ọku nke-uku.

<sup>7</sup> O we chiri ehi abua, bọkasia ha, zisa ha n'ókè-ala nile nke Israel n'aka ndi-ozi, si, Onye ọ bula nke nāputaghi iso Sọl na iso Samuel n'azu, otú a ka agēme ehi-ya. Oké egwu nke Jehova we dakwasi ndi Israel, ha we puta dika otù nwoke.

<sup>8</sup> O we gukọta ha na Bezek; umu Israel we di orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-asa, na nnù iri, ndikom Juda di kwa orú nnù ndikom uzọ atọ, na nnù iri-na-ise.

<sup>9</sup> Ha we si ndi-ozi biara, Otú a ka unu gāsi ndikom Jebesh-gilead, Echi ka nzọputa gādiri unu, m̀be anyanwu nēkpo ọku. Ndi-ozi ahu we bia gosi ndikom Jebesh; ha we n̄uria ọnu.

<sup>10</sup> Ndikom Jebesh we si, Echi ka ayi gāpukuru unu, unu gēme kwa ayi dika ihe nile si di nke di nma n'anya-unu.

<sup>11</sup> O rue, n'echi-ya, na Sọl doro ndi Israel n'usu atọ; ha we ba n'etiti ọmuma-ulo-ikwū n'iche-nche ututu, tiḡue Amon rue ikpo-ọku nke ehihie: o rue, na ndi fọduru ́asara, ọ fọdughi kwa ndikom abua n'otù ebe n'etiti ha.

<sup>12</sup> Ndi Israel we si Samuel, Ònye ka ọ bu, bú onye nāsi, Sọl, ọ gābu eze-ayi? nyenu ayi ndikom ahu, ka ayi we me ka ha nwua.

<sup>13</sup> Sọl we si, Ọ dighi nwoke agēme ka ọ nwua ta: n'ihì na ta ka Jehova zọputara nzọputa n'Israel.

<sup>14</sup> Samuel we si ndi Israel, Bianu, ka ayi jerue Gilgal, me ka ala-eze-unu di ọhu ọzọ n'ebe ahu.

<sup>15</sup> Ndi Israel nile we jerue Gilgal; ha we me Sọl eze n'ebe ahu n'iru Jehova nime Gilgal; ha we chua ihe àjà nke àjà-udo n'iru Jehova n'ebe ahu. Sọl na ndikom nile nke Israel we n̄uria ọnu nke-uku n'ebe ahu.

## ISI 12

**S**amuel we si Israel nile, Le, egewom nti olu-unu n'ìhe nile nke unu sirim, m'we mere unu eze.

<sup>2</sup> Ma uḡu a, le, eze ahu nējeghari n'iru unu: ma mu onwem aghọwo agadi na onye-isi-awọ; ma umum ndikom, le, ha nọ n'etiti unu: ma mu onwem ejeghariwo n'iru unu site na m̀be m'di na nwata rue ta.

<sup>3</sup> Lem: ́agidem àmà n'iru Jehova, na n'iru onye nke Ya etere manu: ọ bu ehi onye ka m'naraworo? ma-ọbu ìnyinya-ibu onye ka m'naraworo? ma-ọbu ònye ka m'meḡuworo? ònye ka m'zọpiaworo? ma-ọbu n'àka onye ka m'naraworo ihe-nḡaputa iji zopu anyam n'aru ya? m'gēnyeghachi kwa unu ya.

<sup>4</sup> Ha si, I meḡughi ayi, i zọpiaghi kwa ayi, i naraghi kwa ihe ọ bula n'aka nwoke ọ bula.

<sup>5</sup> Ọ si ha, Onye-àmà ka Jehova bu imegide unu, onye-àmà ka onye nke Ya etere manu bu kwa ta, na unu achọtaghi ihe ọ bula n'akam. Ha we si, Onye-àmà ka Ọ bu.

<sup>6</sup> Samuel we si ndi Israel, Ọ bu Jehova Nke mere Moses na Eron ndi-ndú, Nke me-kwa-ra nna-unu-hà ka ha si n'ala Ijpt rigota.

<sup>7</sup> Ma uḡu a, guzonu onwe-unu, ka mu na unu we kpe ikpe n'iru Jehova bayere ezi omume nile nke Jehova, nke O mere unu na nna-unu-hà.

<sup>8</sup> M̀be Jakob batara n'Ijpt, m̀be nna-unu-hà tikuru Jehova nkpu, Jehova we zite Moses na Eron, ndi mere ka nna-unu-hà si n'Ijpt puta, me kwa ka ha biri n'ebe a.

- <sup>9</sup> Ha we chezọ Jehova, bú Chineke-ha, O we renye ha n'aka Sisera, bú onye-isi usu-ndi-  
agha Hezoa, na n'aka ndi Filistia, na n'aka eze Moab, ha we buso ha agha.
- <sup>10</sup> Ha we tikue Jehova nkpu, si, Ayi emehiewo, n'ihì na ayi arapuwo Jehova, we fè Bealim  
na Ashtarot òfùfè: ma uḅu a naputa ayi n'aka ndi-iro-ayi, ayi gēfè kwa Gi òfùfè.
- <sup>11</sup> Jehova we zite Jerubeal, na Bedan, na Jefta, na Samuel, we naputa unu n'aka ndi-iro-  
unu buruburu, unu we biri na ntukwasi-obi.
- <sup>12</sup> Unu we hu na Nehash, bú eze umu Amom, biara imegide unu, unu we sim, É-è, kama  
otù eze gāburu ayi eze: ma Jehova, bú Chineke-unu, bu eze-unu.
- <sup>13</sup> Ma uḅu a le eze nke unu ɔputaworo, onye unu ɔrɔrɔm n'aka: ma, le, Jehova emewo ka  
eze nāchi unu.
- <sup>14</sup> Ọ buru na unu atua egwu Jehova, ọ buru kwa na unu efè Ya òfùfè, we ge nti olu-Ya, ọ  
buru kwa na unu anupughi isi n'okwu-ọnu Jehova, kama na unu nēsogide Jehova, bú  
Chineke-unu, ma unu onwe-unu ma eze-unu kwa nke bu eze-unu, ọ di nma:
- <sup>15</sup> ma ọ buru na unu egeghi nti olu Jehova, kama unu nānupu isi n'okwu-ọnu Jehova, aka  
Jehova gādi kwa imegide unu, otú ọ di imegide nna-unu-hà.
- <sup>16</sup> Uḅu a kwa guzonu onwe-unu, hu ihe uku a, nke Jehova nēme n'anya-unu.
- <sup>17</sup> Ọ bughi obibì ọka wheat ta? M'gākpọku Jehova, Ọ gēnye kwa éḅè-elu-igwe na miri-  
ozuzo; mara-kwa-nu hu kwa na ihe ọjọ unu riri nne, nke unu meworo n'anya Jehova,  
n'iriọrọ onwe-unu eze.
- <sup>18</sup> Samuel we kpọkue Jehova; Jehova we nye éḅè-elu-igwe na miri-ozuzo ubọchi ahu: ndi  
Israel nile we tua egwu Jehova na Samuel nke-uku.
- <sup>19</sup> Ndi Israel nile we si Samuel, Kpere Jehova, bú Chineke-gi, ekpere bayere ndi-orù-gi, ka  
ayi ghara inwu: n'ihì na ayi atukwasiwo ihe ọjọ a na nmehie-ayi nile, n'iriọrọ onwe-ayi eze.
- <sup>20</sup> Samuel we si ndi Israel, Unu atula egwu: unu onwe-unu emewo ihe ọjọ a nile; nání unu  
ewezugala onwe-unu n'iso Jehova, kama werenu obi-unu nile fè Jehova òfùfè;
- <sup>21</sup> unu ewezuga-kwa-la onwe-unu: n'ihì na mḅe ahu ka unu ganēso n'azu ihe tọḅọrọ n'efu,  
nke nādighi-abà urù, nke nādighi-anaputa kwa, n'ihì na ihe tọḅọrọ n'efu ka ha bu.
- <sup>22</sup> N'ihì na Jehova agaghi-arapu ndi-Ya n'ihì aha uku Ya: n'ihì na Jehova ekwewo ime unu  
ka unu buru Ya otù ndi.
- <sup>23</sup> Mu onwem kwa, ya burum ihe-árú, bú ka m'mehie megide Jehova n'igha ikpe ekpere  
bayere unu: ma m'gēzí unu ihe n'uzọ ahu di nma nke ziri ezi.
- <sup>24</sup> Nání tuanu egwu Jehova, were obi-unu nile fè Ya òfùfè n'ezi-okwu: n'ihì na, lenu ihe  
uku O meworo n'ebe unu ọ.
- <sup>25</sup> Ma ọ buru na unu eme ihe ọjọ nāga n'iru, agēkpochapu unu, ma unu onwe-unu ma  
eze-unu.

## ISI 13

**S**ọl ọbara arọ mḅe ọ malitere ibu eze; ọ we buru eze Israel arọ abua.

- <sup>2</sup> Sọl we ɔputara onwe-ya nnù ndikom asa na ọgu iri sitere n'Israel; nnù ndikom ise we di  
n'aka Sọl nime Mikdash na n'ugwu Bet-el, nnù ndikom abua na ọgu iri di kwa n'aka  
Jonatan nime Gibe Benjamin: ma o zilagara ndi fọduru n'etiti ndi Israel, onye ọ bula  
n'ulo-ikwū-ya.
- <sup>3</sup> Jonatan we tiḅue ebe-nguzo-ndi-agha ndi Filistia nke di na Geba, ndi Filistia we nu ya.  
Sọl we fùa opì-ike n'ala ahu nile, si, Ka ndi-Hibru nu.
- <sup>4</sup> Israel nile we nu, si, na Sọl tiḅuru ebe-nguzo-ndi-agha ndi Filistia, na Israel aghọwo-

kwa-ra ndi Filistia ihe nēsì ísì ojọ. Ewe kpọkọta ndi Israel iso Sọl rue Gilgal.

<sup>5</sup> Ndi Filistia we chikọta onwe-ha ibuso Israel agha, orú nnù uḅọ-ala uzọ atọ na nnù iri-na-ise, na nnù ndi-inyinya iri-na-ise, na ndi-agma dika ájá nke di n'usọ oké osimiri n'uba: ha we rigota, ma ulo-ikwū-ha na Mikmash, n'akuku Iru-anyanwu Bet-even.

<sup>6</sup> Ndikom Israel we hu na nkpà nākpà ha, (n'ihì na anāchi Israel n'ihè-ike), ndi Israel we zo onwe-ha n'ọbà, na n'ohia-ogwu, na nime nkume di elu, na n'ulo-elu, na n'olùlù.

<sup>7</sup> Ma ndi-Hibru ufọdu gabigara Jọdan rue ala Gad na Gilead; ma Sọl nọgidere na Gilgal, ndi Israel nile ma-kwa-ra jijiji nēso ya n'azu.

<sup>8</sup> O we chere ubọchi asa, dika mḅe akara àkà si di nke Samuel kara: ma Samuel abiarughi Gilgal; ndi Israel we si n'ebe ọ nọ ọasa.

<sup>9</sup> Sọl we si, Wetaram àjà-nsure-ọku ahu na àjà-udo nile nso. O we sure àjà-nsure-ọku ahu.

<sup>10</sup> O rue, mḅe o surebìri àjà-nsure-ọku ahu, le, Samuel biara; Sọl we pua izute ya, ka o we gọzie ya.

<sup>11</sup> Samuel we si, Gini ka i meworo? Sọl we si, N'ihì na ahurum na ndi Israel esiwo n'ebe m'nọ ọasa, ma gi onwe-gi abiaghi n'ubọchi akara àkà, ndi Filistia nāchikọta kwa onwe-ha na Mikmash;

<sup>12</sup> m'we si, Uḅu a ka ndi Filistia gāridakutem rue Gilgal, ma emeghm ka iru Jehova dajua; m'we jisie onwem ike, we sure àjà-nsure-ọku ahu.

<sup>13</sup> Samuel we si Sọl, I mewo ihe-nzuzu: i debeghi ihe Jehova, bú Chineke-gi, nyere n'iwu, bú nke O nyere gi n'iwu: n'ihì na uḅu a Jehova gēmewori ka ala-eze-gi guzosie ike n'ebe Israel nọ rue mḅe ebighi-ebi.

<sup>14</sup> Ma uḅu a ala-eze-gi agaghi-eguzosi ike: Jehova achọputaworo Onwe-ya otù nwoke dika obi-Ya si chọ, Jehova enyewo kwa ya iwu ibu onye-ndú ndi-Ya, n'ihì na i debeghi ihe ahu nke Jehova nyere gi n'iwu.

<sup>15</sup> Samuel we bilie, si na Gilgal rigorue Gibeá Benjamin. Sọl we gukota ndi Israel, bú ndi ahutara n'aka-ya, ihe ra ka nnù ndikom na ọgu iri.

<sup>16</sup> Sọl, na Jonatan nwa-ya, na ndi ahutara n'aka-ha, we nọdu na Geba Benjamin: ma ndi Filistia mara ulo-ikwū-ha na Mikmash.

<sup>17</sup> Ndi-nbibì we si n'omuma-ulo-ikwū ndi Filistia puta n'usu atọ: otù usu chere iru n'uzọ Ọfra, rue ala Shual:

<sup>18</sup> otù usu we che iru n'uzọ Bet-horon: otù usu we che iru n'uzọ ókè-ala nke nēlekwasì ndagwurugwu Zeboim anya, n'ebe ọzara di.

<sup>19</sup> Ma achọtaghi uzú ọ bula n'ala nile nke Israel: n'ihì na ndi Filistia siri, Ka ndi-Hibru we ghara ikpu mma-agma ma-ọbu ube:

<sup>20</sup> Israel nile we ridakuru ndi Filistia itì ihe-ọlu-ha ufe, onye ọ bula ígwè-ikpozè-ala-ya, na mma-ogè-ya, na anyu-ike-ya, na ọgù-ya;

<sup>21</sup> (ọnu ọgù na nke nma-ogè na nke ndudu-ilu-ọlu-ubi na nke anyu-ike we ghara idi nkọ); na ikpu ọnu ndudu eji achu ehi.

<sup>22</sup> O rue, n'ubọchi agha, na ahutaghi mma-agma ma-ọbu ube n'aka onye ọ bula n'etiti ndi soro Sọl na ndi soro Jonatan: ma ahutara n'aka Sọl na n'aka Jonatan nwa-ya.

<sup>23</sup> Ndi ebe-nguzo-ndi-agma ndi Filistia we pua rue ngabiga Mikmash.



- U**bọchi we rue m̀be Jonatan nwa Sọl siri nwa-okorobia nēbu ihe-agma-ya, Bia, ka ayi gabiga rue ebe-nguzo-ndi-agma ndi Filistia, nke di n'ofè ọzọ ahu. Ma o gosighi nna-ya.
- <sup>2</sup> Ma Sọl nānọdu na nsọtu Gibe a n'okpuru osisi pomegranate nke di na Migron: ndi nọ n'aka-ya ra ka nnù ndikom na ọgu iri;
- <sup>3</sup> Ahaija, nwa Ahaitub, nwa-nne Ikabod, nwa Finehas, nwa Ilai, bú onye-nchu-aja Jehova na Shailo, nọ kwa, ọ nēyi ephod. Ndi ahu amaghi kwa na Jonatan ejewo.
- <sup>4</sup> Ma n'etiti ngabiga abua ahu, nke Jonatan choro isi na ha gabiga rue ebe-nguzo-ndi-agma ndi Filistia, otu onu nkume di elu di n'otu ofe, otu onu nkume di elu di kwa n'ofe ọzọ: aha otu bu Bozez, aha nke-ozọ bu Sene.
- <sup>5</sup> Otu onu bu ogidi n'akuku Ugwu na ncherita-iru Mikdash, nke-ozọ n'akuku Ndida na ncherita-iru Geba.
- <sup>6</sup> Jonatan we si nwa-okorobia nēbu ihe-agma-ya, Bia, ka ayi gabiga rue ebe-nguzo-ndi-agma nke ndia anebighi ugwu: eleghi anya Jehova galuru ayi ọlu: n'hi na ihe-nbuchi adighi n'ebe Jehova nọ izoputa site n'iwere otutu madu ma-ọbu site n'iwere madu ole-na-ole.
- <sup>7</sup> Onye nēbu ihe-agma-ya we si ya, Me ihe nile nke di n'obi-gi: chigharia onwe-gi, le, mu onwem neso gi dika obi-gi si cho.
- <sup>8</sup> Jonatan we si, Le, ayi onwe-ayi nagabiga rue ndikom ahu, ayi gekpughe-kwa-ra ha onwe-ayi.
- <sup>9</sup> O buru na ha asi ayi otu a, Guzonu du rue m̀be ayi ruru unu aru; ayi geguzo kwa n'onodu-ayi, ayi agaghi-arigokuru kwa ha.
- <sup>10</sup> Ma o buru na ha asi otu a, Rigokutenu ayi; ayi garigo kwa: n'hi na Jehova enyewo ha n'aka-ayi: nka gabu-kwa-ra ayi ihe-iriba-ama.
- <sup>11</sup> Ha abua we kpughere ndi ebe-nguzo-ndi-agma ndi Filistia onwe-ha: ndi Filistia we si, Le, ndi-Hibru nesi n'onu di iche iche ebe ha zoro onwe-ha puta.
- <sup>12</sup> Ndikom ebe-nguzo-ndi-agma ahu we za Jonatan na onye nēbu ihe-agma-ya, si, Rigokutenu ayi, ayi geme kwa ka unu mara ihe. Jonatan we si onye nēbu ihe-agma-ya, Sorom n'azu rigo: n'hi na Jehova enyewo ha n'aka Israel.
- <sup>13</sup> Jonatan we bikwasi aka-ya na ukwu-ya rigo, onye nēbu ihe-agma-ya neso kwa ya n'azu: ha we da n'iru Jonatan; onye nēbu ihe-agma-ya neme kwa ka ha nwua n'azu ya.
- <sup>14</sup> Ntibu mbu ahu, nke Jonatan na onye nēbu ihe-agma-ya tibu, we ra ka oru ndikom, n'he ra ka nkera furrow nke otu acre ala-ubi n'otutu.
- <sup>15</sup> Oma-jijiji we di n'omuma-ulo-ikwu, na n'ohia, na n'etiti ndi ahu nile; ndi ebe-nguzo-ndi-agma na ndi-nbibi, ha onwe-ha ma-kwa-ra jijiji: ala de-kwa-ra ude; o we gho oma-jijiji nke Chineke.
- <sup>16</sup> Ndi-nche Sọl nwere na Gibe Benjamin we hu; ma, le, igwe madu ahu bazere, we neje iru na azu.
- <sup>17</sup> Sọl we si ndi ya na ha nọ, Biko, gukotanu, hu onye siworo n'etiti ayi pua. Ha we gukota, ma, le, Jonatan na onye nēbu ihe-agma-ya anoghi ya.
- <sup>18</sup> Sọl we si Ahaija, Bute ibe Chineke nso. N'hi na ibe Chineke di n'etiti umu Israel n'ubochi ahu.
- <sup>19</sup> O rue, m̀be Sọl nagwa onye-nchu-aja ahu okwu, na uzu nke di n'omuma-ulo-ikwu ndi Filistia we nada kari, naga n'iru naba kwa uba: Sọl we si onye-nchu-aja, Sepu aka-gi.
- <sup>20</sup> Sọl na ndi nile ya na ha nọ we kpokota onwe-ha, ba n'agma ahu: ma, le, mma-agma nwoke o bula digidere ibe-ya, oké obu-agma-hara uku we di.
- <sup>21</sup> Ma ndi-Hibru ndi diri ndi Filistia na m̀be gara aga, ndi soro ha rigo n'omuma-ulo-ikwu buruburu, ndi ahu we chighari kwa idi n'akuku Israel ndi nọ n'aka Sọl na Jonatan.

- <sup>22</sup> Ndikom nile nke Israel ndi zoro onwe-ha n'ugwu Efraim we nu na ndi Filistia aḅalagawo, ha onwe-ha we sogidesi kwa ha ike n'agha ahu.
- <sup>23</sup> Jehova we zṓputa Israel n'ubṓchi ahu: agha ahu we gabiga rue Bet-even.
- <sup>24</sup> Ma achiri ndikom Israel n'ihe-ike ubṓchi ahu: Sṓl we ḅa ndi Israel iyi, si, Onye anābu ṓnu ka nwoke ahu bu nke nēri nri rue anyasi, ru kwa mḅe m'ḅṓsiri ṓḅḅ n'aru ndi-irom. Ndi Israel nile we ghara idetu nri ṓnu.
- <sup>25</sup> Ndi ala ahu nile we ba n'oké ṓhia; ma manu-aṅu di n'elu ṓhia.
- <sup>26</sup> Ndi Israel we ba n'oké ṓhia ahu, ma, le, manu-aṅu nērù erù: ma ṓ dighi onye kwere ka aka-ya rue ṓnu-ya; n'ihì na ndi Israel turu egwu ṓḅuḅa-iyi ahu.
- <sup>27</sup> Ma Jonatan anughi mḅe nna-ya ḅara ndi Israel iyi: o we setipu ṓnu-ṓnu nkpa-n'aka nke di n'aka-ya, rutu ya nime uḅuḅṓ-manu-aṅu, weghachi aka-ya n'ṓnu-ya; anya-ya we nwue enwu.
- <sup>28</sup> Otù nwoke n'etiti ndi Israel we za, si, Nna-gi ḅasiri ndi Israel iyi ike, si, Onye anābu ṓnu ka nwoke ahu bu nke nēri nri ta. Ndi Israel we nāda #mbà.
- <sup>29</sup> Jonatan we si, Nnam emekpawo ala-ayi aru: biko, lenu na anyam enwuwo enwu, n'ihì na edetuwom nwantī manu-aṅu nka ire.
- <sup>30</sup> Ànya ndi Israel gēsi aṅa ghara inwukari enwu nke-uku, ma ṓ buru na ha rijuru afṓ ta site n'ihe-nkwata ndi-iro-ha nke ha hutara? n'ihì na uḅu a ntìḅu n'etiti ndi Filistia abaghi uba.
- <sup>31</sup> Ha we tìḅue ufṓdu nime ndi Filistia n'ubṓchi ahu site na Mikmash rue Ajalon: ndi Israel we da #mbà nke-uku.
- <sup>32</sup> Ndi Israel we dakwasi ihe akwatara n'agha, ha we chiri ìgwè ewu na aturu, na ìgwè ehi, na umu-ehi, ḅue ha n'ala ahu: ndi Israel we rie ha na ṓbara.
- <sup>33</sup> Ha we gosi Sṓl, si, Le, ndi Israel nēmehie megide Jehova n'iri anu, ya na ṓbara. O we si, Unu aghṓwo aghughṓ: kpṓrekutem nkume uku ta.
- <sup>34</sup> Sṓl we si, ḅasanu onwe-unu n'etiti ndi Israel, si ha, Wetaranum nso, nwoke ṓ bula ehi-ya, na nwoke ṓ bula aturu-ya, ḅu-kwa-nu ha n'ebe a, rie; unu emehie-kwa-la megide Jehova n'iri anu. ya na ṓbara. Ndi Israel nile we weta nso, nwoke ṓ bula ehi-ya n'aka-ya n'abali ahu, ha we ḅue ha n'ebe ahu.
- <sup>35</sup> Sṓl we wuere Jehova ebe-ichu-àjà: nke ahu ka ṓ malitere iwu ka ṓ buru ebe-ichu-àjà diri Jehova.
- <sup>36</sup> Sṓl we si, Ka ayi rida sochie ndi Filistia n'azu n'abali, luta ihe-ha n'agha rue ìhè ututu, ka ayi ghara kwa ikwe ka nwoke fṓdu n'etiti ha. Ha we si, Me ihe ṓ bula nke di nma n'anya-gi. Onye-nchu-àjà we si, Ka ayi biarue Chineke nso n'ebe a.
- <sup>37</sup> Sṓl we jua Jehova ase, si, M'gārìda sochie ndi Filistia n'azu? Ì gēnye ha n'aka Israel? Ma ṓ zaghi ya n'ubṓchi ahu.
- <sup>38</sup> Sṓl we si, Biarueni nso n'ebe a, unu ndi-isi nile nke ndi Israel: mara-kwa-nu hu ihe nke nmehie a diworo nime ya ta.
- <sup>39</sup> N'ihì na Jehova nādi ndu, Onye nāzṓputa Israel; n'ezie ṓ buru na ṓ di nime Jonatan nwam, n'ezie ṓ ghaghi inwu. Ma ṓ dighi onye nāza ya okwu n'etiti ndi Israel nile.
- <sup>40</sup> O we si Israel nile, Unu onwe-unu nṓ n'otù ofè, mu onwem na Jonatan nwam gānṓ kwa n'ofè nke-ṓzṓ. Ndi Israel we si Sṓl, Me ihe nke di nma n'anya-gi.
- <sup>41</sup> Sṓl we si Jehova, bú Chineke Israel, Nye nzà zuru okè. Nzà we ma Jonatan na Sṓl: ma ndi Israel puru ya.
- <sup>42</sup> Sṓl we si, Fenu nzà n'etiti mu na Jonatan nwam. Nzà we ma Jonatan.
- <sup>43</sup> Sṓl we si Jonatan, Gosim ihe i meworo. Jonatan we gosi ya, si, N'ezie ewerem ṓnu-ṓnu

nkpa-n'aka nke di n'akam detu nwanti manu-añu ire; lem, m'gānwu.

<sup>44</sup> Sọl we si, Chineke me otú a, me kwa ihe ọzọ otú a: n'ihì na i ghaghi inwu, Jonatan.

<sup>45</sup> Ndi Israel we si Sọl, Jonatan, ọ gānwu, bú onye zọputara nzọputa uku a n'Israel? ya buru ihe-árú: Jehova nādi ndu, ọ dighi otù nime agiri-isi nke isi-ya gādaru ala; n'ihì na ya na Chineke aluwo ọlu ta. Ndi Israel we ọputa Jonatan, o we ghara inwu.

<sup>46</sup> Sọl we si n'iso ndi Filistia rigo: ndi Filistia we la n'ebe nke ha.

<sup>47</sup> Ma Sọl were ala-eze ahu, buru eze Israel, o we bue agha megide ndi-iro-ya nile buruburu, megide Moab, megide kwa umu Amon, megide kwa Edom, megide kwa ndi-eze Zoba, megide kwa ndi Filistia: ma n'ebe ọ bula ọ nēcheghari iru ọ nālu ọ ha.

<sup>48</sup> O we me ihe dīnkpa, ti ọ kwa Amalek, we naputa Israel n'aka ndi nāpunara ha ihe.

<sup>49</sup> Ma umu-ndikom Sọl bu Jonatan, na Ishvi, na Malki-shua: aha umu-ya ndinyom abua kwa: aha nke ada-ya bu Mirab, aha nke-ntà bu Maikal:

<sup>50</sup> aha nwunye Sọl bu Ahinoam nwa Ahimaaz: aha onye-isi usu-ndi-agma-ya bu Abnea nwa Nea, nwa-nne nna Sọl.

<sup>51</sup> Kish bu nna Sọl; Nea nna Abnea bu nwa Abiel.

<sup>52</sup> Agha we sie ike megide ndi Filistia ubochi nile nke Sọl: m ọ Sọl huru nwoke ọ bula bu dike, ma-ọbu nwoke ọ bula bu dīnkpa, o were ya n'onwe-ya.

## ISI 15

**S**amuel we si Sọl, Mu ka Jehova zitere ite gi manu ka i buru eze ndi-Ya, bú Israel: ma u ọ a ge nti olu okwu Jehova.

<sup>2</sup> Otú a ka Jehova nke usu nile nke ndi-agma siri, Elekwawom ihe Amalek mere Israel, ihe o doro ya n'uzọ, m ọ o siri n'Ijpt rigota.

<sup>3</sup> U ọ a je ti ọ Amalek, wezuga ihe nile ọ bula o nwere ka ebibie ya, enwe-kwa-la ọmiko n'aru ya; kama me ka ha nwua, ma nwoke ma nwayi, ma nwatakiri ma nwa nāñu ara, ma ehi ma aturu, ma camel ma inyinya-ibu.

<sup>4</sup> Sọl we me ka ndi Israel nuru, o we gukọta ha na Telaim, orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ ise ndi ji ukwu eje, na orú nnù ndikom Juda na nnù ise.

<sup>5</sup> Sọl we biarue obodo Amalek, rue nbì nime ndagwurugwu.

<sup>6</sup> Sọl we si ndi-Kinait, Jenu, wezuga onwe-unu, si n'etiti ndi Amalek rida, ka m'we ghara ikpochapu unu na ha: n'ihì na unu onwe-unu mere umu Israel nile ebere, m ọ ha siri n'Ijpt rigota. Ndi-Kinait we si n'etiti Amalek wezuga onwe-ha.

<sup>7</sup> Sọl we ti ọ Amalek, site na Havila ebe i nābà Shua, nke di n'iru Ijpt.

<sup>8</sup> Ọ we nwude Egag, bú eze Amalek, na ndu, were ọnu mma-agma wezuga ndi ahu nile ka ebibie ha.

<sup>9</sup> Ma Sọl na ndi Israel nwere ọmiko n'aru Egag, na n'aru anu kachasi nma nke ìgwè ewu na aturu, na nke ìgwè ehi, na nke umu anu mara abuba, na n'aru umu-aturu, na n'aru ihe nile di nma, ha ekweghi kwa iwezuga ha ka ebibie ha: ma anu-ulo ọ bula nke di nlelì nke ta-kwa-ra aru, nke ahu ka ha wezugara ka ebibie ya.

<sup>10</sup> Okwu Jehova we rue Samuel nti, si,

<sup>11</sup> Echeghariwom na emewom Sọl eze: n'ihì na o siwo n'isom n'azu laghachi, ma o meghe ka okwum guzosie ike. Iwe Samuel we di ọku; o we tikue Jehova nkpu abali ahu nile.

<sup>12</sup> Samuel we bilie n'isi-ututu izute Sọl n'ututu; ewe gosi Samuel, si, Sọl biaruru Kamel, ma, le, ọ nēguzoro onwe-ya ihe-ncheta, o we je buruburu, gabiga, ridarue Gilgal.

<sup>13</sup> Samuel we biakute Sọl: Sọl we si ya, Onye agọziri agọzi n'ebe Jehova nọ ka i bu:

emewom ka okwu Jehova guzosie ike.

**14** Samuel we si, Gini bu kwa olu ìgwè aturu na ewu a na ntim, ya na olu ìgwè ehi nke mu onwem nānu?

**15** Sọl we si, Ọ bu n'etiti ndi Amalek ka ha si chita ha: n'ihì na ndi Israel nwere ọmiko n'aru anu kachasi nma nke ìgwè ewu na aturu na nke ìgwè ehi, ka ha we chuara Jehova, bú Chineke-gi, àjà; ma ayi ewezugawo nke fọduru ka ebibie ya.

**16** Samuel we si Sọl, Ra aka, m'gēgosi kwa gi okwu nke Jehova gwaworom n'abali a. O we si ya, Kwue.

**17** Samuel we si, Ọ bu ezie na onye ntà ka i bu n'anya gi onwe-gi, ma ọ bughì onye-isi ebo nile nke Israel ka emere gi? Jehova we te gi manu ka i buru eze Israel;

**18** Jehova we ziga gi ije ije, si, Je wezuga ndi-nmehie ahu, bú ndi Amalek, ka ebibie ha, i gēbuso kwa ha agha rue m̀pe agēme ka ha gwusia.

**19** N'ihì gini kwa ka i nēgeghi nti olu Jehova, kama i dakwasiri ihe-nkwata, we me ihe ọjọ n'anya Jehova?

**20** Sọl we si Samuel, N'ezie egewom nti olu Jehova, we je ije ahu nke Jehova zigaram, m'we me ka Egag eze Amalek bia, ma ewezugaram Amalek ka ebibie ya.

**21** Ma ndi Israel chiri ufodu nime ihe-nkwata ichuru Jehova, bú Chineke-gi, àjà, nime Gilgal, bú ìgwè ewu na aturu na ìgwè ehi, isi ihe n'ihe ewezugara ka ebibie ya.

**22** Samuel we si, Àjà-nsure-ọku na àjà ọzọ, hà nātọ Jehova utọ dika ige nti olu Jehova? Le, ige nti di nma kari ichu àjà, ina nti di nma kari abuba ebulu.

**23** N'ihì na nmehie nke iju-ase n'aka ndi-mọ ka nnupu-isi bu, ikpere-arusi na terafim ka isi-ike bu kwa. N'ihì na i juwo okwu Jehova, Ọ juwo kwa gi ka i ghara ibu eze.

**24** Sọl we si Samuel, Emehiewom: n'ihì na agabigawom okwu-ọnu Jehova na okwu-gi nile: n'ihì na aturum egwu ndi Israel, we ge nti olu-ha.

**25** Ma uụ a, biko, ọaghara nmehiem, sorokwam laghachi, ka m'we kpọ isi ala nye Jehova.

**26** Samuel we si Sọl, M'gaghi-esoro gi laghachi: n'ihì na i juwo okwu Jehova, Jehova ajuwo kwa gi ka i ghara ibu eze Israel.

**27** Samuel we chigharia ila, ma o jidere ọnu-ọnu uwe-nwuda-ya, o we dọwa.

**28** Samuel we si ya, Jehova adọwapuwo ala-eze Israel n'aru gi ta, nye ya madu-ibe-gi, nke di nma kari gi.

**29** Ọzọ kwa, Ebube Israel agaghi-ekwu okwu-ugha, Ọ gaghi-echehari kwa: n'ihì na Ọ bughì madu nke Ọ gēji cheghari.

**30** O we si, Emehiewom: biko, sọpurum uụ a n'iru ndi-okenye ndim, na n'iru Israel; sorokwam laghachi, ka m'we kpọ isi ala nye Jehova, bú Chineke-gi.

**31** Samuel we laghachi soro Sọl n'azu; Sọl we kpọ isi ala nye Jehova.

**32** Samuel we si, Menu ka Egag eze Amalek biaruem nso. Egag we biakute ya n'iru-utọ. Egag we si, N'ezi-okwu ilu ọnwu ewezugawo onwe-ya.

**33** Samuel we si, Dika mma-agha-gi meworo ndinyom ka ha ọara aka nwa, otú a ka nne-gi gābara aka nwa n'etiti ndinyom. Samuel we ọukasia Egag n'iru Jehova nime Gilgal.

**34** Samuel we la na Rema; Sọl we rigorue ulo-ya, rue Gibeá nke Sọl.

**35** Samuel abiaghi kwa ọzọ ihu Sọl rue ubochi ọnwu-ya; n'ihì na Samuel nēruru Sọl újú: ma Jehova cheghariri na o mere Sọl ka ọ buru eze Israel.

**J**ehova we si Samuel, Rùe ole m̀be ka gi onwe-gi ganēruru Sọl újú, ebe Mu onwem juworo ya ka ọ ghara ibu eze Israel? ̀ajue manu na mpi-gi, je, M'gēziga gi jekuru Jesi onye Bet-lehem: n'ihì na ahutaworom onwem eze n'etiti umu-ya ndikom.

<sup>2</sup> Samuel we si, M'gēsi aha je? ọ buru na Sọl anu ya, ọ gēbum. Jehova we si, I gēwere nwa-aḅoghọ-ehi n'aka-gi, si, Ichuru Jehova àjà ka m'biaworo.

<sup>3</sup> I gākpo kwa Jesi ibia n'ichu-aja ahu, Mu onwem gēme kwa ka i mara ihe i gēme: i gēte-kwa-ram ya manu, bú onye M'gāsi gi te.

<sup>4</sup> Samuel we me ihe ahu nke Jehova kwuru, ọ biarue Bet-lehem. Ndi-okenye obodo ahu we ma jijiji izute ya, si, Ọ bu n'udo ka i biaworo?

<sup>5</sup> Ọ we si, Ọ bu n'udo: ichuru Jehova àjà ka m'biaworo: donu onwe-unu nsọ, sorom bia n'ichu-àjà ahu. O we do Jesi na umu-ya ndikom nsọ, kpọ ha bia n'ichu-aja ahu.

<sup>6</sup> O rue, m̀be ha biara, na ọ huru Elaiab, o we si, N'ezie, ọ nọ n'iru Jehova, bú onye nke Ya etere manu.

<sup>7</sup> Ma Jehova siri Samuel, Elegidela iru-ya anya, elegide-kwa-la ogologo nke idi-elu-ya; n'ihì na ajuwom ya: n'ihì na Jehova adighi-ahu dika madu si ahu; n'ihì na madu nēle ihe anya nāhu, ma Jehova nēle obi.

<sup>8</sup> Jesi we kpọ Abinadab, me ka ọ gābiga n'iru Samuel. Ọ si, Jehova arọputaghi kwa nka.

<sup>9</sup> Jesi we me ka Shama gabiga. Ọ si, Jehova arọputaghi kwa nka.

<sup>10</sup> Jesi we me ka madu asa nime umu-ya ndikom gabiga n'iru Samuel. Samuel we si Jesi, Jehova arọputaghi ndia.

<sup>11</sup> Samuel we si Jesi, Hà agwuwo, bú umu-okoro-gi? Ọ si, Ọ fọdu-kwa-ra ọdudù-nwam, ma, le, ọ nāzù aturu. Samuel we si Jesi, Ziga kuta ya: n'ihì na ayi agaghi-anọdu buruburu rue m̀be ọ biara n'ebe a.

<sup>12</sup> Ọ we ziga, me ka ọ bia. Ma nwa-okorobia ahu nācha ọbara-ọbara, anya-ya abua ma-kwa-ra nma, ọ di kwa nma ile anya. Jehova we si, Bilie, te ya manu: n'ihì na nka bu ya.

<sup>13</sup> Samuel we were mpi manu ahu, te ya n'etiti umu-nne-ya: Mọ nke Jehova we nādakwasi Devid n'ike site n'ubochi ahu ga n'iru. Samuel we bilie, la Rema.

<sup>14</sup> Ma Mọ nke Jehova wezugara Onwe-ya n'ebe Sọl nọ, mọ ọjọ we si n'ebe Jehova nọ me ka ọ tua egwu nke-uku.

<sup>15</sup> Ndi-orù Sọl we si ya, Biko, le, mọ ọjọ nke Chineke nēme ka i tua egwu.

<sup>16</sup> Biko, ka onye-nwe-ayi si ndi-orù-ya, ndi nọ n'iru gi, ka ha chọ nwoke nke mara ọkpukpo-ubọ-akwara nke-oma: ọ gēru kwa, m̀be mọ ọjọ ahu nke Chineke dikwasi n'aru gi, na ọ gēwere aka-ya kpọ ubọ, ọ gādi kwa gi nma.

<sup>17</sup> Sọl we si ndi-orù-ya, Biko, hutaranum nwoke nke nākpọ ubọ nke-oma, me-kwa-nu ka ọ biakutem.

<sup>18</sup> Otù nime umu-okorobia-ya we za, si, Le, ahuwom otù nwa Jesi, bú onye Bet-lehem, onye mara ikpọ ubọ nke-oma, ọ bu kwa dike nke bu dìnkpà, buru kwa nwoke agha, o nwe-kwa-ra uche n'okwu, buru kwa nwoke mara nma n'aru, Jehova nọye-kwa-ra ya.

<sup>19</sup> Sọl we zigara Jesi ndi-ozi, si, Ziterem Devid nwa-gi, nke nọ n'etiti ìgwè ewu na aturu.

<sup>20</sup> Jesi we were otù inyinya-ibu nke eboro ya achicha, na otù karama-akpukpo manya-vine, na otù nwa-ewu, we zigara Sọl n'aka Devid, bú nwa-ya.

<sup>21</sup> Devid we biakute Sọl, guzo n'iru ya: o we hu ya n'anya nke-uku; o we ghọrọ ya onye nēbu ihe-agha.

<sup>22</sup> Sọl we zigara Jesi ozi, si, Biko, ka Devid guzo n'irum; n'ihì na ọ hutawo amara n'irum.

<sup>23</sup> O rue, m̀be m̀o ọjọ ahu nke Chineke di n'aru Sọl, na Devid were ubọ-akwara-ya, were aka-ya kpọ ya: aru we dajua Sọl, o we di ya nma, m̀o ọjọ ahu we si n'ebe ọ nọ wezuga onwe-ya.

## ISI 17

**M**a ndi Filistia chikọtara ọmuma-ulo-ikwū-ha ibu agha, ewe chikọtara ha na Soko, nke Juda nwe, ha we ma ulo-ikwū-ha n'etiti Soko na Azeka, n'Efes-damim.

<sup>2</sup> Sọl na ndikom Israel we chikọtara onwe-ha, ma ulo-ikwū-ha na ndagwurugwu Ila, we do agha n'usoro izute ndi Filistia.

<sup>3</sup> Ndi Filistia we nēguzo n'ugwu n'otù akuku, Israel nēguzo kwa n'ugwu n'akuku nke-ọzọ: ndagwurugwu we di n'etiti ha.

<sup>4</sup> Onye-nputa-ọbọ-agma we si n'ọmuma-ulo-ikwū ndi Filistia puta, aha-ya bu Gọlaiat, sitere na Gat, ogologo-ya di cubit isi na otù ntù-aka.

<sup>5</sup> Okpu-agma ọla di kwa n'isi-ya, ọ bu kwa uwe-agma emere dika akpirikpa-azù ka eyikwasiri ya; ọtùtù uwe-agma ahu di nnù shekel ọla iri-na-abua na ọgu iri.

<sup>6</sup> Ihe-ọla eji kpuchi ukwu di kwa n'ukwu-ya abua, nkpunkpu ube ọla di kwa n'etiti ubu-ya abua.

<sup>7</sup> Osisi ube-ya di kwa ka oké ókpòrò di arọ nke ọkpa-ákwà ji akpa ákwà; isi ube-ya di nnù shekel ígwè na ọgu iri: onye nēbu ọta-ya nēje n'iru ya.

<sup>8</sup> O we guzo kpọ usoro-agma nile nke Israel òkù, si ha, N'ìhi gini ka unu putaworo ido agha-unu n'usoro? mu onwem, àbughm onye Filistia? ma unu onwe-unu, ùnu abughi ndi-orù Sọl nwe? rọputaranu onwe-unu otù nwoke, ka ọ ridakutekwam.

<sup>9</sup> Ọ buru na ọ puru ilusom ọgù, we tịuem, ayi gābu-kwa-ra unu ndi-orù: ma ọ buru na mu onwem puru iluḅu ya, we tịue ya, unu gābu-kwa-ra ayi ndi-orù, we fè ayi òfùfè.

<sup>10</sup> Onye Filistia ahu we si, Mu onwem atawo usoro-agma nile nke Israel uta ta; nyenum otù nwoke, ka ayi we lurita ọgù.

<sup>11</sup> Sọl na Israel nile we nu okwu nile ndia nke onye Filistia, ha we tua ujọ, tua egwu nke-uku.

<sup>12</sup> Ma Devid bu nwa onye Efrat ahu nke Bet-lehem-juda, nke aha-ya bu Jesi; o nwe-kwa-ra umu-ndikom asatọ: nwoke ahu aghowo kwa agadi n'etiti ndikom n'ubochi Sọl.

<sup>13</sup> Umu-ndikom atọ nke Jesi ndi bu okenye we je soro Sọl ibu agha: aha umu-ya ndikom atọ ndi jere agha bu Elaiab ọkpara-ya, na Abinadab nke so ya, na Shama, bú nke-atọ.

<sup>14</sup> Ma Devid, ya onwe-ya bu ọdudù-nwa: atọ ahu, bú okenye, we jeso Sọl n'azu.

<sup>15</sup> Ma Devid nējekuru Sọl, nēsi kwa n'ebe Sọl nọ laghachi, izù ìgwè ewu na aturu nna-ya na Bet-lehem.

<sup>16</sup> Onye Filistia ahu nābiaru kwa nso n'isi-ututu na n'anyasi, we guzo onwe-ya ọgu abali abua.

<sup>17</sup> Jesi we si Devid nwa-ya, Biko, wegara umu-nne-gi otù ephah nke ọka nka anara n'ọku, na ọbe achicha iri ndia, būru ha ọsọ je n'ọmuma-ulo-ikwū jekuru umu-nne-gi;

<sup>18</sup> buga-kwa-ra onye-isi usu nnù ndikom na ọgu ise nke ha cheese iri ndia, lekọta kwa umu-nne-gi ma ha nọ n'udo, nara kwa ihe-mbe-ha.

<sup>19</sup> Ma Sọl, na ndi ahu, na ndikom nile nke Israel, nọ na ndagwurugwu Ila, nēbuso ndi Filistia agha.

<sup>20</sup> Devid we bilie n'isi-ututu, rapu ìgwè ewu na aturu ahu n'aka onye nēdebe aturu, o we būru, je, dika Jesi nyere ya iwu: o we biarue ebe anēdebe ubọ-ala, m̀be usu-ndi-agma ndi



nāpukuru usoro-agma nēti nkpu n'agma.

**21** Israel na ndi Filistia we do onwe-ha n'usoro-agma izute usoro-agma.

**22** Devid we zitu ihe nile o bu rapu n'aka onye nēdebe ihe, o we ɓabà n'usoro-agma, bia, jua umu-nne-ya ajuju bayere udo-ha.

**23** Ma mɓe ya na ha nēkwu okwu, le, onye-nputa-ɔɓɔ-agma ahu nēsi n'usoro-agma ndi Filistia rigota, bú onye Filistia ahu, Gɔlaiat bu aha-ya, sitere na Gat, ɔ we kwue dika okwu ndia si di: Devid we nu ha.

**24** Ndikom nile nke Israel, mɓe ha huru nwoke ahu, ha we ɓapu n'iru ya, tua egwu nke-uku.

**25** Ndikom Israel we si, Ònu ahuwo nwoke a nke nārigota? n'ih na ɔ bu ita Israel uta ka ɔ nārigota: ɔ gēru kwa, na nwoke nke nētiɓu ya, eze gēwere àkù uku me ka ɔ buru ɔgaranya, ɔ gēnye kwa ya nwa-ya nwayi, me ka ulo nna-ya nwere onwe-ya n'Israel.

**26** Devid we gwa ndikom ndi ya na ha nēguzo okwu, si, Gini ka agēmere nwoke nke gētiɓu onye Filistia nka, wezuga ihe-ita-uta n'aru Israel? n'ih na ònye bu onye Filistia nka nke anēbighi úgwù, na ɔ gāta usoro-agma nile nke Chineke di ndu uta?

**27** Ndi Israel we gwa ya okwu dika okwu a si di, si, Otú a ka agēmere nwoke nke gētiɓu ya.

**28** Elaiab, bú nwa-nne-ya nke-okenye, we nu mɓe ɔ nāgwa ndikom ahu okwu; iwe Elaiab we di ɔku megide Devid, ɔ si, N'ih gini kwa ka i ridataworu? ɔ bu kwa n'aka onye ka i rapuru aturu ole-na-ole ahu n'ozara? mu onwem mara nganga-gi, na ihe ɔjɔ nke obi-gi; n'ih na ɔ bu ihu agha ka i ridataworu.

**29** Devid we si, Gini ka m'meworu uɓu a? ɔ bughi okwu efu, bu ihe a m'nēkwu?

**30** O we si n'akuku ya chigharia, che onye ɔzɔ iru, kwue dika okwu a si di: ndi Israel we zaghachi ya okwu dika okwu mbu si di.

**31** Ewe nu okwu nke Devid kwuru, ha we gosi ha n'iru Sɔl, o we nara ya.

**32** Devid we si Sɔl, Ka obi madu ɔ bula ghara ifepu n'ih ya; orù-gi gēje luso onye Filistia nka ɔgù.

**33** Sɔl we si Devid, I pughi ijekuru onye Filistia nka iluso ya ɔgù: n'ih na nwata ka i bu, ma ya onwe-ya bu nwoke agha site na mɓe ɔ di na nwata.

**34** Devid we si Sɔl, Onye nāzùru nna-ya ìgwè ewu na aturu ka orù-gi buworu; ɔdum we bia, ya na bear, we bŭpu nwa-aturu n'ìgwè aturu,

**35** m'we pua so ya n'azu, tiɓue ya, naputa nwa-aturu ahu n'ɔnu-ya: o we bilie imegidem, m'we jide ya n'ɔza-ya, tiɓue ya, me ka ɔ nwua.

**36** Orù-gi tiɓuru ma ɔdum ahu ma bear ahu: onye Filistia nka anēbighi úgwù gādi kwa ka otù nime ha, n'ih na ɔ bu usoro-agma nile nke Chineke di ndu ka ɔ taworu uta.

**37** Devid we si, Jehova nke naputaram n'aka ɔdum, na n'aka bear, Ya onwe-ya gānaputam n'aka onye Filistia nka. Sɔl we si Devid, Je, Jehova gānoye-kwa-ra gi.

**38** Sɔl we yikwasi Devid uwe-nwuda-ya, kpukwasi okpu-agma ɔla n'isi-ya, yikwasi ya uwe-agma.

**39** Devid we kekwas i mma-agma-ya n'uwe-nwuda-ya, we jisie ike ije; n'ih na ɔ nwaghi ya. Devid we si Sɔl, Apughm iwere ihe ndia je; n'ih na anwaghm ha. Devid we yipu ha n'aru ya.

**40** O were nkpa-n'aka-ya n'aka-ya, rɔputara onwe-ya nkume ise kwɔrɔ murumuru na miri-iyi, tiye ha n'ih ndi-ɔzùzù-aturu nke o nwere, bú n'àkpà-ya; èbè-ya di kwa n'aka-ya: o we biarue nso onye Filistia ahu.

**41** Onye Filistia ahu we bia, ɔ nābia nēru kwa nso Devid; nwoke ahu nke nēbu ɔta-ya nēje kwa n'iru ya.



- <sup>42</sup> Onye Filistia ahu we legide anya buruburu, hu Devid, we lelia ya anya: n'ihì na ọ bu nwata, nācha kwa ọbara-ọbara, ma kwa nma ile anya.
- <sup>43</sup> Onye Filistia ahu we si Devid, Ọ bu nkita ka m'bu, na gi onwe-gi nēwere nkpa-n'aka biakutem? Onye Filistia ahu we were chi-ya nile kọcha Devid.
- <sup>44</sup> Onye Filistia ahu we si Devid, Biakutem, ka m'were kwa anu-arugì nye anu-ufe nke elu-igwe na anumanu nke ọhia.
- <sup>45</sup> Devid we si onye Filistia ahu, Gi onwe-gi nēwere mma-agma, were kwa ube, were kwa nkpunkpu ube, biakutem: ma mu onwem nēwere aha Jehova nke usu nile nke ndi-agma biakute gi, bú Chineke nke usoro-agma nile nke Israel, Onye i taworo uta.
- <sup>46</sup> Ubochi ta ka Jehova gēmechibido gi nye n'akam; m'gētiḅu kwa gi, wezuga isi-gi n'aru gi; m'gēwere kwa ozu ndi ọmuma-ulo-ikwū ndi Filistia nye anu-ufe nke elu-igwe, nye kwa anu-ọhia nke uwa ta; ka uwa nile we mara na Chineke diri Israel:
- <sup>47</sup> ya na ka nkpọkọta nka nile we mara na ọ bughi mma-agma na ube ka Jehova jì azọputa: n'ihì na Jehova nwe agra nka, Ọ gēnye kwa unu n'aka-ayi.
- <sup>48</sup> O rue, mḅe onye Filistia ahu biliri, bia rue nso izute Devid, na Devid mere ngwa, ọ ọsọ ijekuru usoro-agma izute onye Filistia ahu.
- <sup>49</sup> Devid we setia aka-ya tiye n'akpà-ya, weputa otù nkume nime ya, ma ya, mata onye Filistia ahu n'egedege-iru-ya; nkume ahu we bamie n'egedege-iru-ya, o we da kpue iru-ya n'ala.
- <sup>50</sup> Devid we were èbè, were kwa nkume, kwa onye Filistia n'ike, o we tiḅue onye Filistia ahu, me ka ọ nwua; ma mma-agma adighi n'aka Devid.
- <sup>51</sup> Devid we ọ ọsọ, guzo n'elu onye Filistia ahu, were mma-agma-ya, miputa ya n'ọbọ-ya, me ka ọ nwua, ọ were ya bipu isi-ya. Ndi Filistia we hu na dike-ha anwuwo, ha we ọalaga.
- <sup>52</sup> Ndikom Israel na Juda we bilie, tie nkpu, chua ndi Filistia, rue ebe i nābà Gai, ru kwa ọnu-uzọ-ama Ekron. Ndi Filistia ndi emeruru aru we da n'uzọ Shaaraim, we rue Gat, ru kwa Ekron.
- <sup>53</sup> Umu Israel we si n'ichusi ndi Filistia ike lata, ha we kwakọrọ ọmuma-ulo-ikwū nile ha.
- <sup>54</sup> Devid we būru isi onye Filistia ahu, bubata ya na Jerusalem; ma ọ tọḅọrọ ihe-agma-ya n'ulo-ikwū-ya.
- <sup>55</sup> Ma mḅe Sọl huru Devid ka ọ nāpu izute onye Filistia ahu, ọ siri Abnea, bú onye-isi usu-ndi-agma-ya, Abnea, nwà onye ka nwa-okoro nka bu? Abnea we si, Nkpuru-obi-gi nādi ndu, eze, amaghm.
- <sup>56</sup> Eze we si, Gi onwe-gi juta onye nwata-okorobia ahu bu nwa-ya.
- <sup>57</sup> Ma mḅe Devid si na ntiḅu onye Filistia ahu lata, Abnea kuru ya, me ka ọ bata n'iru Sọl, isi onye Filistia ahu di kwa n'aka-ya.
- <sup>58</sup> Sọl we si ya, Nwà onye ka i bu, gi nwa-okorobia? Devid we si, Nwa orù-gi, bú Jesi, bú onye Bet-lehem, ka m'bu.

## ISI 18

**O** rue, mḅe ọ gwabìri Sọl okwu, na ekekọtara nkpuru-obi Jonatan na nkpuru-obi Devid, Jonatan we hu ya n'anya dika nkpuru-obi-ya.

<sup>2</sup> Sọl we nara ya n'ubochi ahu, o kweghi kwa ka ọ laghachi n'ulo nna-ya.

<sup>3</sup> Jonatan na Devid we ọ ndu, n'ihì na ọ huru ya n'anya dika nkpuru-obi-ya.

<sup>4</sup> Jonatan we yipu uwe-nwuda nke di n'aru ya, nye ya Devid, na uwe-ya nile, ọbuná rue mma-agma-ya, ru kwa uta-ya, ru kwa ihe-ike-n'úkwù-ya.

- <sup>5</sup> Devid we nāpu je ebe ọ bula Sọl nēziga ya, o nwe-kwa-ra uche: Sọl we do ya onye-isi ndikom agha, o we di nma n'anya ndi Israel nile, di kwa nma n'anya ndi-orù Sọl.
- <sup>6</sup> O rue m̀be ha nābia, m̀be Devid si na ntịbu onye Filistia ahu lata, na ndinyom siri n'obobo nile nke Israel puta, ibù abù na ite egwú, izute Sọl, chiri egwú-otiti, were kwa ọnu, chiri kwa ubọ ejị akwara atọ kwe.
- <sup>7</sup> Ndinyom we zarita onwe-ha, bú ndi nēgwuri egwú, si, Sọl etịbuwo ndi-iro-ya, nnù ndikom abua na ọgu iri, nnù ndikom abua na ọgu iri, Devid kwa ndi-iro-ya, orú nnù ndikom na nnù ise, orú nnù ndikom na nnù ise.
- <sup>8</sup> Iwe Sọl we di ọku nke-uku, okwu a jọ-kwa-ra njo n'anya-ya; ọ si, Ha enyewo Devid orú nnù na nnù ise, orú nnù na nnù ise, ma ọ bu mu ka ha nyeworo nání nnù abua na ọgu iri, nnù abua na ọgu iri: ma nke fọduru inye ya bu nání ala-eze.
- <sup>9</sup> Sọl we nēle Devid anya ọjọ site n'ubochi ahu ga n'iru.
- <sup>10</sup> O rue, n'echi-ya, na mọ ọjọ nke Chineke dakwasiri Sọl n'ike, o we bū amuma n'etiti ulo: Devid nēwere kwa aka-ya kpọ ubọ, dika ọ nēme kwa-ubochi: ma ube di n'aka Sọl.
- <sup>11</sup> Sọl we tua ube ahu; ọ si, M'gātugide Devid ọbuná na m̀bidi. Devid we chigharia onwe-ya si n'iru ya pua ubò abua.
- <sup>12</sup> Sọl we nātu egwu Devid, n'ihì na Jehova nọyere ya, ma O siri n'ebe Sọl nọ wezuga Onwe-ya.
- <sup>13</sup> Sọl we si n'ebe ọ nọ wezuga ya, do ya ka ọ buru ya onye-isi nnù ndikom abua na ọgu iri; o we nāpu nābata kwa n'iru ndi Israel.
- <sup>14</sup> Devid we nēnwe uche n'uzọ-ya nile; Jehova nọye-kwa-ra ya.
- <sup>15</sup> Sọl we hu na nwoke ahu bu onye nēnwe uche nke-uku, o we tua ujọ ya.
- <sup>16</sup> Ma Israel nile na Juda nile nāhu Devid n'anya; n'ihì na ya onwe-ya nāpu nābata kwa n'iru ha.
- <sup>17</sup> Sọl we si Devid, Le, adam, bú Mirab, ya ka m'gēnye gi na nwunye: nání burum dīnkpà, bū kwa agha nile nke Jehova. N'ihì na Sọl siri, Ka akam ghara idi n'aru ya, kama ka aka ndi Filistia di n'aru ya.
- <sup>18</sup> Devid we si Sọl, Ònye ka m'bu, gini bu kwa ndum, ma-ọbu aḅuru nnam n'Israel, na m'gāburu eze di nwa-ya?
- <sup>19</sup> O rue, na m̀be agēwere Mirab nwa Sọl nye Devid, na nwayi ahu ka enyere Adriel, bú onye Mehola, na nwunye.
- <sup>20</sup> Ma Maikal, bú nwa-nwayi Sọl, huru Devid n'anya: ha we gosi Sọl, ihe ahu ziri ezi n'anya-ya.
- <sup>21</sup> Sọl we si, M'gēnye ya ya, ka o we ghọrọ ya ọnyà, ka aka ndi Filistia we di n'aru ya. Sọl we si Devid, Nke ubò abua ka i gāburum di nwam ta.
- <sup>22</sup> Sọl we nye ndi-orù-ya iwu, si, Gwanu Devid okwu na nzuzo, si, Le, ihe-gi nātọ eze uto, ndi-orù-ya nile hu-kwa-ra gi n'anya: ma uḅu a buru di nwa eze.
- <sup>23</sup> Ndi-orù Sọl we kwue okwu ndia na nti Devid. Devid we si, Ọ bu ihe di nfe n'anya-unu ibu di nwa eze, ebe mu onwem bu oḅeye na onye anākpoḡhi ihe?
- <sup>24</sup> Ndi-orù Sọl we gosi ya, si, Dika okwu ndia si di ka Devid kwuru.
- <sup>25</sup> Sọl we si, Otú a ka unu gāsi Devid, Ọ dighi ego-ilu-nwunye gātọ eze uto, kama ọgu api ise nke ndi Filistia, ka o we bọrọ onwe-ya ọbò n'aru ndi-iro eze. Ma Sọl chère ime ka Devid da ada n'aka ndi Filistia.
- <sup>26</sup> Ndi-orù-ya we gosi Devid okwu ndia, ma ihe ahu ziri ezi n'anya Devid, bú ka ọ buru di nwa eze. Ma ubochi nile akēzughi;
- <sup>27</sup> Devid we bilie, je, ya onwe-ya na ndikom-ya, o we tịbue ọgu ndikom iri n'etiti ndi Filistia;

Devid we chita api-ha, ha we nye ha eze n'onu-ogugu zuru ezu, ka o we buru di nwa eze. Sọl we nye ya Maikal nwa-ya na nwunye.

<sup>28</sup> Sọl we hu mara kwa na Jehova nọyere Devid; Maikal nwa Sọl hu-kwa-ra ya n'anya.

<sup>29</sup> Sọl we nātu egwu Devid kari; Sọl we buru onye-iro Devid ubochi-ya nile.

<sup>30</sup> Ndi-isi ndi Filistia we puta: o rue, m̀be ọ bula ha nāputa, na Devid nwere uche kari ndi-orù nile nke Sọl; aha-ya we di oké onu-ahia nke-uku.

## ISI 19

**S**ọl we gwa Jonatan nwa-ya na ndi-orù-ya nile okwu, ka ha me ka Devid nwua.

<sup>2</sup> Ma ihe Devid tọrọ Jonatan nwa Sọl uto nke-uku. Jonatan we gosi Devid, si, Sọl, bú nnam, nāchọ ime ka i nwua: ma ụbụ a, biko, lezie onwe-gi anya n'ututu, nọdu n'ebe di nzuzo, zo onwe-gi:

<sup>3</sup> ma mu onwem gāpu, guzo n'akuku nnam n'ohia ebe gi onwe-gi nọ, mu onwem gāgwa kwa nnam okwu bayere gi; ma m'hu ihe ọ bula, m'gēgosi kwa gi.

<sup>4</sup> Jonatan we gwa Sọl nna-ya okwu di nma bayere Devid, si ya, Ka eze ghara imehie megide orù-ya, bú Devid; n'ihì na o mehieghe megide gi, na n'ihì na omume-ya nile adiwo nma nke-uku n'ebe i nọ:

<sup>5</sup> n'ihì na o tiyere ndu-ya n'ọbu-aka-ya, tiḅue onye Filistia ahu, Jehova we zọputa nzọputa uku bayere Israel nile: i huru ya anya, we n̄uria onu: n'ihì gini kwa ka i gēmehie megide ọbara nēmeghe ihe ọjọ, ime ka Devid nwua n'efu?

<sup>6</sup> Sọl we ge nti olu Jonatan: Sọl we n̄ua iyi, si, Jehova nādi ndu, agaghi-eme ka ọ nwua ma-ọli.

<sup>7</sup> Jonatan we kpọ Devid, Jonatan we gosi ya ihe ndia nile. Jonatan we me ka Devid biakute Sọl, o we nọ n'iru ya, dika na m̀be gara aga.

<sup>8</sup> Agha we di kwa ọzọ: Devid we pua, buso ndi Filistia agha, tiḅue ha ntiḅu uku; ha we ḅapu n'iru ya.

<sup>9</sup> Mọ ọjọ nke Jehova we di n'aru Sọl, ma ya onwe-ya nānọdu n'ulo-ya, ube-ya di kwa n'aka-ya; Devid we were aka-ya nākpọ ubọ.

<sup>10</sup> Sọl we chọ iwere ube ahu tugide Devid ọbuná na m̀bidi; ma o repuru n'iru Sọl, ọ we tugide ube ahu na m̀bidi: Devid we ḅalaga, wepuga onwe-ya n'abali ahu.

<sup>11</sup> Sọl we ziga ndi-ozì n'ulo Devid, iche ya nche, na ime ka ọ nwua n'ututu: Maikal, bú nwunye-ya, we gosi Devid, si, Ọ buru na i zọputaghi ndu-gi abali a, agēme ka gi onwe-gi nwua echi.

<sup>12</sup> Maikal we weda Devid site na window: o we je, ḅalaga, wepuga onwe-ya.

<sup>13</sup> Maikal we were terafim-ya, tọḅọ ya n'ihe-ndina-ya, tiye ákwà-ọḅuḅọ eji aji ewu me n'okpuru isi-ya, were ákwà-nḅokwasi kpuchie ya.

<sup>14</sup> Sọl we ziga ndi-ozì iwere Devid, ma Maikal siri, Aru adighi ya ike.

<sup>15</sup> Sọl we ziga ndi-ozì ahu ihu Devid, si, Bugotaram ya n'ihe-ndina-ya, ka m'we me ka ọ nwua.

<sup>16</sup> Ndi-ozì ahu we bata, ma, le, terafim ahu di n'ihe-ndina, ákwà-ọḅuḅọ nke eji aji ewu me di kwa n'okpuru isi-ya.

<sup>17</sup> Sọl we si Maikal, N'ihì gini ka i ghọḅuworom otú a, we zilaga onye-irom, o we wepuga onwe-ya? Maikal we si Sọl, Ya onwe-ya sirim, Zilagam: n'ihì gini ka m'gēme ka i nwua?

<sup>18</sup> Ma Devid ḅalagara, wepuga onwe-ya, biakute Samuel rue Rema, gosi ya ihe nile Sọl mere ya. Ọ we je, ya onwe-ya na Samuel, ha we biri na Naiot.

- <sup>19</sup> Ewe gosi Sọl, si, Le, Devid nọ na Naiot nime Rema.
- <sup>20</sup> Sọl we ziga ndi-ozi iwere Devid: ha we hu nzukọ ndi-amuma ahu ka ha nēbu amuma, ha hu kwa Samuel ka ọ nēguzo, dika onye-isi-ha: Mọ nke Chineke we dikwasi ndi-ozi Sọl, ha onwe-ha we bū kwa amuma.
- <sup>21</sup> Ha we gosi Sọl, o we ziga ndi-ozi ọzọ, ha onwe-ha we bū kwa amuma. Sọl we ziga kwa ndi-ozi ọzọ nke ụbò atọ, ha onwe-ha we bū kwa amuma.
- <sup>22</sup> Ya onwe-ya we je kwa Rema, biarue olùlù-miri uku nke di na Seku: ọ jua, si, Òle ebe Samuel na Devid nọ? Otù onye we si, Le, ha nọ na Naiot nime Rema.
- <sup>23</sup> O we je n'ebe ahu, rue Naiot nime Rema: Mọ nke Chineke we dikwasi kwa ya, o we nēje, we bue amuma, rue m̀be ọ batara Naiot nime Rema.
- <sup>24</sup> Ya onwe-ya we yipu kwa uwe-ya nile, ya onwe-ya we bū kwa amuma n'iru Samuel, da n'ala ́ara ọtọ ubochi ahu nile na abali-ya nile. N'ihì ya ka ha nāsi, Sọl, ọ di kwa n'etiti ndi-amuma?

## ISI 20

- D**evid we si na Naiot nime Rema ́alaga, ọ bia kwue n'iru Jonatan, si, Gini ka m'meworo? gini bu ajọ omumem? gini bu kwa nmehiem n'iru nna-gi, na ọ nāchọ ndum?
- <sup>2</sup> Ọ si ya, Ya buru ihe-árú; i gaghi-anwu: le, nnam adighi-eme ihe uku ma-ọbu ihe ntà, ma ọ buru na o kpughepughi ntim ka m'nu ya: gini me-kwa-ra nnam ji zonarim ihe a? ọ bughì otú a.
- <sup>3</sup> Devid we nua iyi ọzọ, si, Nna-gi amawo nke-oma na ahutawom amara n'iru gi; o we si, Ka Jonatan ghara ima nka, ka o we ghara iwuta ya: ma otú ọ di, Jehova nādi ndu, nkpuru-obi-gi nādi kwa ndu, nání ihe ra ka otù nzọ-ukwu di n'abata mu na ọnwu.
- <sup>4</sup> Jonatan we si Devid, Gini ka nkpuru-obi-gi nāsi? m'gēme-kwa-ra gi ya.
- <sup>5</sup> Devid we si Jonatan, Le, ọnwá ọhu gāpu echi, mu onwem aghaghi kwa iso eze nọdu n'iri ihe: ma zilagam, ka m'we zo onwem n'ohia rue anyasi nwa-nne-echi.
- <sup>6</sup> Ọ buru na nna-gi ele anyam ma-ọli, i gāsi kwa, Devid riosirim ike ka m'rapu ya ka ọ ́a ọsọ je Bet-lehem, bú obodo-ya: n'ihì na àjà arọ diri áburu-ya nile n'ebe ahu.
- <sup>7</sup> Ọ buru na ọ si otú a, Ọ di nma; udo gādiri orù-gi: ma ọ buru na iwe-ya di ọku nke-uku, mara na o zubesiri ihe ọjọ a ike.
- <sup>8</sup> Ma i gēmere orù-gi ebere; n'ihì na i mere ka orù-gi soro gi ba n'ọ́bùba-ndu Jehova: ma ọ buru na ajọ omume di nimem, gi onwe-gi me ka m'nwua; ma n'ihì gini kwa ka i gēme ka m'bakuru nna-gi?
- <sup>9</sup> Jonatan we si, Ya buru gi ihe-árú: n'ihì na ọ buru na amaram n'ezie na nnam zubesiri ike ka ihe ọjọ a biakwasi gi, #m'gaghi-egosi kwa gi ya?
- <sup>10</sup> Devid we si Jonatan, Ònye gēgosim? ma-ọbu gini gēme ma ọ buru na nna-gi aza gi okwu ike?
- <sup>11</sup> Jonatan we si Devid, Bia, ka ayi pua je n'ohia. Ha abua we pua je n'ohia.
- <sup>12</sup> Jonatan we si Devid, Jehova, bú Chineke Israel, Ya buru onye-àmà; m̀be m'gēnyochata obi nnam dika m̀be a echi, ma-ọbu nwa-nne-echi, ma, le, ọ di nma n'ebe Devid nọ, #m'gaghi-ezite-kwa-ra gi ozi, we kpughepu nti-gi ka i nu ya?
- <sup>13</sup> Jehova me Jonatan otú a, me kwa ya ihe ọzọ otú a, m̀be ọ di nnam nma ime gi ihe ọjọ a, ma m'kpughepughi nti-gi ka i nu ya, we zilaga gi, ka i we la n'udo: Jehova nọye-kwa-ra gi, dika Ọ nọyeworo nnam.
- <sup>14</sup> Ma ọ bughì nání m̀be m'nọ na ndu ka i gēmerem ebere nke Jehova, ka m'we ghara

inwu:

**15** kama i gaghi-ebipu kwa ebere-gi n'ulom rue m̀be ebighi-ebi: i gaghi-ebipu kwa ya m̀be Jehova bipuworu ndi-iro Devid, nwoke ọ bula n'elu uwa.

**16** Jonatan na ulo Devid we ịa ndu, si, Jehova gājuta ya n'aka ndi-iro Devid.

**17** Jonatan we me kwa ka Devid nua iyi ọzọ, n'ih i na ọ huru ya n'anya: n'ih i na dika ọ huru nkpuru-obi nke onwe-ya n'anya, otú a ka ọ huru Devid n'anya.

**18** Jonatan we si ya, Echi ka ọnwa ọhu gāpu: agēle kwa anya gi, n'ih i na agēle anya ọnọdu-gi nke tọbọrọ n'efu.

**19** Ma m̀be i nọdusiri ubọchi atọ i garida ọsọsọ, ba n'ebe ahu, bú ebe izoro onwe-gi n'ubọchi ihe ahu emere, i gānọdu kwa n'akuku nkume Ezel.

**20** Mu onwem gāba kwa àkú atọ n'akuku-ya, dika agāsi na aḅaram ihe m'dotara.

**21** Ma, le, m'gēziga nwa-okorom, si, Je, chọta àkú nile. Ọ buru na asim nwa-okoro ahu ma-ọli, Le, àkú di n'akuku azu gi: chiri ha bia; n'ih i na udo diri gi, okwu adighi kwa, Jehova nādi ndu.

**22** Ma ọ buru na asim nwata-okorobia ahu otú a, Le, àkú di n'akuku iru gi: la; n'ih i na Jehova ezilagawo gi.

**23** Ma okwu ahu nke mu na gi kwuworo, le, Jehova nọ n'etiti mu na gi rue m̀be ebighi-ebi.

**24** Devid we zo onwe-ya n'ohia: ubọchi ọnwa ọhu we rue, eze we nọdu na nri iri ihe.

**25** Eze we nọkwasi n'ọnọdu-ya, dika ọ nēme ubò ubò, bú n'ọnọdu di n'akuku m̀bidi; Jonatan we bilie, Abnea we nọdu n'akuku Sọl: ma elere anya ọnọdu Devid nke tọbọrọ n'efu.

**26** Ma Sọl ekwughi ihe ọ bula n'ubọchi ahu: n'ih i na ọ siri, Ihe-ndabà ka ọ bu; onye nādighi ọcha ka ọ bu; n'ezie ọ dighi ọcha.

**27** O rue n'echi nke ọnwa ọhu, nke bu ubọchi nke-abua, na elere anya ọnọdu Devid nke tọbọrọ n'efu: Sọl we si Jonatan nwa-ya, Gini mere nwa Jesi abataghi iri nri ma nyahuru ma ta?

**28** Jonatan we za Sọl, si, Devid rịọsirim ike ka m'rapu ya ka ọ je na Bet-lehem:

**29** ọ si, Biko, zilagam; n'ih i na àjà aḅuru-ayi ka ayi nwere n'obodo; ya onwe-ya enyewom iwu, bú nwa-nnem, ije: ma ubu a, ọ buru na ahutawom amara n'iru gi, biko, ka m'wepuga onwem, we hu umu-nnem. N'ih i ya ọ biaghi na table eze.

**30** Iwe Sọl we di ọku megide Jonatan, ọ si ya, Gi nwa nke nwayi ịagorọ aḅago nke nānupu kwa isi, àmaghm na gi onwe-gi nārọputa nwa Jesi ibu ihe-ihere-gi na ibu ihe-ihere ọtọ nne-gi?

**31** N'ih i na ubọchi nile nwa Jesi di ndu n'elu ala, agaghi-eme ka gi onwe-gi ma-ọbu ala-eze-gi guzosie ike. Ma ubu a ziga kutaram ya, n'ih i na onye kwesiri ọnwu ka ọ bu.

**32** Jonatan we za Sọl nna-ya, si ya, N'ih i gini ka agēme ka ọ nwua? Gini ka o meworo?

**33** Sọl we tua ya ube-ya ituḅu ya: Jonatan we mara na nna-ya zubesiri ihe ahu ike, bú ime ka Devid nwua.

**34** Jonatan we si na table bilie n'iwe di ọku, o righi kwa nri n'ubọchi nke-abua nke ọnwa ahu: n'ih i na o wutara ya n'ih i Devid, n'ih i na nna-ya mere ya ihe-ihere.

**35** O rue, n'ututu, na Jonatan puru je n'ohia na m̀be ya na Devid kara àkà, otú nwatakiri-nwoke so kwa ya.

**36** Ọ si nwa-okoro-ya, Ịa ọsọ, biko chọta àkú nile nke mu onwem nāba. M̀be nwa-okoro ahu nāba ọsọ, ya onwe-ya we ịa àkú, me ka ọ gabiga ya.

**37** Nwa-okoro ahu we biarue ebe àkú ahu di, bú nke Jonatan ịara, Jonatan we kpọ òkù n'azu nwa-okoro ahu, si, Àkú ahu, ọ dighi n'akuku iru gi?

<sup>38</sup> Jonatan we kpọ òkù n'azu nwa-okoro ahu, si, Me ngwa, je ọsọsọ, eguzola. Nwa-okoro Jonatan we chikọta àkú, biakute onye-nwe-ya.

<sup>39</sup> Ma nwa-okoro ahu amaghi ihe ọ bula: nání Jonatan na Devid mara okwu ahu.

<sup>40</sup> Jonatan we nye nwa-okoro o nwere ihe-ya, si ya, La, chiri ha ba n'obodo.

<sup>41</sup> M̀be nwa-okoro ahu basiri n'obodo, Devid we si n'akuku Negeb bilie, da kpue iru-ya n'ala, kpọ isi ala ùbò atọ: ha we suturita onwe-ha ọnu, kwaritara onwe-ha ákwá, rue m̀be Devid kwakariri ákwá.

<sup>42</sup> Jonatan we si Devid, La n'udo, n'ihí na ayi ańuwo iyi, ayi abua, n'aha Jehova, si, Jehova gānọ n'etiti mu na gi, na n'etiti nkpurum na nkpuru-gi, rue m̀be ebighi-ebi. O we bilie, la: Jonatan we ba n'obodo.

## ISI 21

**D**evid we biarue Nob biakute Ahimelek, bú onye-nchu-àjà: Ahimelek we ma jijiji izute Devid, si ya Gini mere nání gi onwe-gi biara, ma ọ dighi nwoke gi na ya yikọrọ?

<sup>2</sup> Devid we si Ahimelek, bú onye-nchu-àjà, Eze enyewom ihe n'iwu, sim, Ka nwoke ọ bula ghara ima ihe ọ bula bayere ihe ahu nke mu onwem nēziga gi ozi-ya, na nke m'nyeworo gi n'iwu: emewokwam ka umu-okorọbiam mara na ha gēje n'ebe di otú a otú a.

<sup>3</sup> Ma ùbu a gini di n'okpuru aka-gi? nyem ọbe achicha ise n'aka, ma-ọbu ihe agāchọta.

<sup>4</sup> Onye-nchu-àjà ahu we za Devid, si, Ọ dighi achicha anēdoghi nsọ di n'okpuru akam, ma achicha nsọ di; nání ọ buru na umu-okorọbia ahu edebewo onwe-ha ghara imetu nwayi aru.

<sup>5</sup> Devid we za onye-nchu-àjà, si ya, N'ezie, ọ buru na eḅochiwo ndinyom n'imetu ayi aru, dika na m̀be gara aga m̀be m'nāputa, ihe umu-okorọbia we di nsọ, ma nke ahu bu ije nke anēdoghi nsọ; ihe-ha gēsi kwa ańa ghara idi nsọ kari ta?

<sup>6</sup> Onye-nchu-àjà we nye ya achicha nsọ: n'ihí na ọ dighi achicha di n'ebe ahu ma-ọbughi achicha nke iru Chineke, nke anēwezuga n'iru Jehova, idọba achicha di ọku n'elu table n'ubọchi ewepuru ya.

<sup>7</sup> Ma otù nwoke n'etiti ndi-orù Sọl nọ n'ebe ahu n'ubọchi ahu, onye anēḅochi ka ọ ghara ipu n'iru Jehova; aha-ya bu Doeg, onye Edom, onye kachasi ike n'etiti ndi-ọzùzù anu-ulo ndi Sọl nwere.

<sup>8</sup> Devid we si Ahimelek, Ọ dighi kwa ube ma-ọbu mma-agha di n'ebe a n'okpuru aka-gi? n'ihí na ewetaghm ma mma-agham ma ihe-agham, n'ihí na okwu a nke eze bu ihe di ọku ọku.

<sup>9</sup> Onye-nchu-àjà we si, Mma-agha Gọlaiat, bú onye Filistia, onye i tiḅuru na ndagwurugwu Ila, le, nke ahu di, afuchiworu ya n'ákwà n'azu ephod: ọ buru na i gēwere nke ahu, were ya: n'ihí na ọ dighi ọzọ di n'ebe a ma-ọbughi ya. Devid we si, Ọ dighi nke di ka ya; nyem ya.

<sup>10</sup> Devid we bilie, ḅapu n'ubọchi ahu n'iru Sọl, bakuru Ekish, bú eze Gat.

<sup>11</sup> Ndi-orù Ekish we si ya, Ọ bughi Devid, bú eze ala ahu, bu nka? ọ bughi ihe bayere nwoke a ka ha zaritara onwe-ha n'ite-egwú, si, Sọl etiḅuwo ndi-iro-ya, nnù ndikom abua na ọgu iri, nnù ndikom abua na ọgu iri, Devid kwa ndi-iro-ya, orú nnù ndikom na nnù ise, orú nnù ndikom na nnù ise?

<sup>12</sup> Devid we tiye okwu ndia n'obi-ya, tua egwu Ekish, bú eze Gat, nke-uku.

<sup>13</sup> O we ḅanwe omume-ya n'anya-ha, me onwe-ya dika onye anya-ya nādighi nma n'aka-ha, ọ ka kwa akàrà n'ibo ọnu-uzọ-ama, nāgusisi kwa ọnu-miri-ya n'afu-ọnu-ya.



<sup>14</sup> Ekish we si ndi-orù-ya, Le, unu nāhu nwoke a ka o nēme onwe-ya dika onye nāwī ara: n'ìhi gini ka unu mere ka ọ biakutem?

<sup>15</sup> Ndi nke akam nāwī ara, hà kọrọm ukọ, na unu emewo ka nwoke a bata ime onwe-ya dika onye nāwī ara n'irum? Nwoke a, ọ gābata n'ulom?

## ISI 22

**D**eid we si n'ebe ahu je, wepuga onwe-ya rue ọbà Adulam: umu-nne-ya na ulo nna-ya nile we nu ya, ha we ridakuru ya n'ebe ahu.

<sup>2</sup> Ha we chikọta onwe-ha n'ebe ọ nọ, bú nwoke ọ bula nke nọ na nkpaḅu, na nwoke ọ bula nke nwere onye ọ nara ego n'ọmurụ-nwa, na nwoke ọ bula nkpuru-obi-ya di ilu; o we buru onye-isi-ha: ihe ra ka nnù ndikom we nọ n'aka-ya.

<sup>3</sup> Deid we si n'ebe ahu je rue Mizpe Moab: ọ si eze Moab, Biko, ka nnam na nnem puta, nọ n'etiti unu, rue mḅe m'mara ihe Chineke gēmerem.

<sup>4</sup> O we duru ha bia n'iru eze Moab: ha we biri n'aka-ya ubochi nile Deid nọ n'ebe ahu ewusiri ike.

<sup>5</sup> Gad, bú onye-amuma, we si Deid, Anọdula n'ebe a ewusiri ike; je, bara onwe-gi n'ala Juda. Deid we je, ba n'oké ọhia Heret.

<sup>6</sup> Sọl we nu na amatara ihe bayere Deid na ndikom ya na ha nọ: ma Sọl nānọdu na Gibeā, n'okpuru osisi tamarisk na Rema, ube-ya di kwa n'aka-ya, ndi-orù-ya nile nēguzo n'akuku ya.

<sup>7</sup> Sọl we si ndi-orù-ya ndi nēguzo n'akuku ya, Biko, nurunu, unu ndi Benjamin; ọ bu kwa unu nile ka nwa Jesi gēnye ubi na ubi-vine, ọ bu unu nile ka ọ gēdo ndi-isi usu nnù ndikom abua na ọgu iri na ndi-isi usu ọgu ndikom ise?

<sup>8</sup> na unu nile ekekọtawo onwe-unu imegidem, ọ dighi kwa onye nēkpughepu ntim ka m'nu ya mḅe nwam na nwa Jesi ḅara ndu, ọ dighi kwa onye nime unu ọ nēḅu nḅu n'obi n'ihim, ma-ọbu nke nēkpughepu ntim ka m'nu na nwam emewo ka orùm bilie imegidem, iche anwu, dika ta.

<sup>9</sup> Doeg onye Edom we za, (n'ìhi na ya onwe-ya nēguzo n'akuku ndi-orù Sọl), si, Ahurum nwa Jesi ka ọ nābiaru Nob, biakute Ahimelek nwa Ahaitub.

<sup>10</sup> O we juara ya ase n'aka Jehova, nye ya ihe ọ gēri n'uzọ, nye kwa ya mma-agha Gọlaiat onye Filistia.

<sup>11</sup> Eze we ziga ikpọ Ahimelek nwa Ahaitub, bú onye-nchu-aja, na ulo nna-ya nile, bú ndi-nchu-àjà ndi nọ na Nob: ha we biakute eze, ha nile.

<sup>12</sup> Sọl we si, Biko, nuru, gi nwa Ahaitub. O we si, Lem, onye-nwem.

<sup>13</sup> Sọl we si ya, N'ìhi gini ka unu kekọtaworo onwe-unu imegidem, gi onwe-gi na nwa Jesi, n'inye ya achicha na mma-agha, na n'ijuru ya ase n'aka Chineke, ka o we bilie imegidem, iche anwu, dika ta?

<sup>14</sup> Ahimelek we za eze, si, Ònye kwa n'etiti orù-gi nile di ka Deid? ọ bu onye kwesiri ntukwasi-obi, buru kwa di nwa eze, o wezugawo kwa onwe-ya ibà n'etiti ndi nānu okwu-gi, ọ di kwa nsọpuru n'ulo-gi.

<sup>15</sup> Ọ bu ta ka m'malitere ijuru ya ase n'aka Chineke? ya burum ihe-árú: ka eze ghara ibo orù-ya ebubo ọ bula, ghara kwa ibo ulo nnam nile: n'ìhi na orù-gi amaghi ihe ọ bula n'ìhe a nile, nke di ntà ma-ọbu nke di uku.

<sup>16</sup> Eze we si, I ghaghi inwu, Ahimelek, gi onwe-gi na ulo nna-gi nile.

<sup>17</sup> Eze we si ndi-ọbà-ọsọ ndi nēguzo n'akuku ya, Chigharianu, me ka ndi-nchu-àjà Jehova



nwua; n'ihì na aka-ha di kwa n'akuku Devid, na n'ihì na ha mara na onye nāḅapu ka ọ bu, ma ha ekpughepughi ntim ka m'nu ya. Ma ndi-orù eze ekweghi isetipu aka-ha idakwasi ndi-nchu-àjà Jehova.

<sup>18</sup> Eze we si Doeg, Gi onwe-gi chigharia, dakwasi ndi-nchu-àjà. Doeg onye Edom we chigharia, ya onwe-ya we dakwasi ndi-nchu-àjà, me ka ọgu ndikom anọ na ise nwua n'ubochi ahu, bú ndi nēyi ephod nke ákwà ọcha.

<sup>19</sup> O were kwa ọnu mma-agma tiḅue Nob, bú obodo ndi-nchu-àjà, were ọnu mma-agma tiḅue ma nwoke ma nwayi, ma nwatakiri ma nwa nānu ara, na ehi na inyinya-ibu na aturu.

<sup>20</sup> Ma otù nwa-nwoke nke Ahimelek nwa Ahaitub nwere, aha-ya bu Abaiata, wepugara onwe-ya, ḅapu soro Devid.

<sup>21</sup> Abaiata we gosi Devid na Sọl eḅuwo ndi-nchu-àjà Jehova.

<sup>22</sup> Devid we si Abaiata, Amaram n'ubochi ahu, mḅe Doeg, bú onye Edom, nọ n'ebe ahu, na ọ ghaghi igosi Sọl: mu onwem akpatawo ọnwu nke madu nile nke ulo nna-gi.

<sup>23</sup> Ka mu na gi nọdu, atula egwu; n'ihì na onye ahu nke nāchọ ndum nāchọ ndu-gi: n'ihì na ihe-ndebe ka i bu n'akam.

## ISI 23

**H**a we gosi Devid, si, Le, ndi Filistia nēbuso Keila agha, ndi ahu nāpunara ha ebe-nzọcha-ọka nile ha.

<sup>2</sup> Devid we jua Jehova ase, si, M'gēje tiḅue ndi Filistia ndia? Jehova we si Devid, Je, tiḅue ndi Filistia, zọputa Keila.

<sup>3</sup> Ndikom Devid we si ya, Le, ayi onwe-ayi nātu egwu n'ebe a nime Juda: àyi gēsi kwa aña ghara itu egwu kari mḅe ayi gēje Keila, rue usoro-agma nile nke ndi Filistia?

<sup>4</sup> Devid we ju kwa Jehova ase ọzọ. Jehova we za ya, si, Bilie, rida rue Keila; n'ihì na Mu onwem nēnye ndi Filistia n'aka-gi,

<sup>5</sup> Devid na ndikom-ya we jerue Keila, buso ndi Filistia agha, kpuru anu-ulo-ha, tiḅue ha ntiḅu uku. Devid we zọputa ndi bi na Keila.

<sup>6</sup> O rue, mḅe Abaiata nwa Ahimelek ḅakuru Devid rue Keila, na ọ chiri ephod n'aka-ya rida.

<sup>7</sup> Ewe gosi Sọl na Devid abàwo na Keila. Sọl we si, Chineke ajuwo ya, rapu ya n'akam; n'ihì na emechibidowo ya nime, n'ibà n'obodo nwere ibo ọnu-uzọ-ama na nkporọ.

<sup>8</sup> Sọl we me ka ndi Israel nile nuru na ha gēje agha, iridaru Keila, inochigide Devid na ndikom-ya n'agma.

<sup>9</sup> Devid we mara na ọ bu ya ka Sọl nēcheputa ihe ọjọ megide; o we si Abaiata, bú onye-nchu-àjà, Chita ephod nso.

<sup>10</sup> Devid we si, Jehova, bú Chineke Israel, orù-Gi anuwo n'ezie na Sọl nāchọ ibiaru Keila, ibibi obodo a n'ihim.

<sup>11</sup> Ndi-nwe Keila, ha gēmechibidom nye n'aka-ya? Sọl, ọ gāridata, dika orù-Gi nuworo? Jehova, bú Chineke Israel, biko, gosi orù-Gi. Jehova we si, Ọ gāridata.

<sup>12</sup> Devid we si, Ndi-nwe Keila, hà gēmechibidom na ndikom nkem nye n'aka Sọl? Jehova we si, Ha gēmechibido gi nye.

<sup>13</sup> Devid na ndikom-ya, ihe ra ka nnù ndikom na ọgu iri, we bilie, si na Keila pua, ha we nējeghari ebe ha huru uzọ ijeghari. Ewe gosi Sọl na Devid esiwo na Keila wepuga onwe-ya; o we ghara iputa.

<sup>14</sup> Devid we nọdu n'ọzara n'ebe ewusiri ike, o we nọdu n'ugwu n'ọzara Zif. Sọl we nāchọ

ya ubochi nile, ma Chineke enyeghi ya n'aka-ya.

**15** Devid we hu na Sọl aputawo ichọ ndu-ya: ma Devid nọ n'ọzara Zif n'oké ọhia.

**16** Jonatan nwa Sọl we bilie, jekuru Devid n'oké ọhia ahu, me ka aka-ya di ike nime Chineke.

**17** Ọ si ya, Atula egwu: n'ih i na aka nnam, bú Sọl, agaghi-achọta gi; gi onwe-gi gābu kwa eze Israel, mu onwem gābu-kwa-ra gi onye nke-abua; ọzọ kwa, Sọl, bú nnam, mara nka.

**18** Ha abua we ọa ndu n'iru Jehova: Devid we nọdu n'oké ọhia, ma Jonatan lara n'ulo-ya.

**19** Ndi Zif we rigokuru Sọl rue Gibe a, si, Devid, ọ zoghi onwe-ya n'etiti ayi n'ebe ewusiri ike n'oké ọhia, n'ugwu ntà Hakila, nke di na Ndida nke ala ahu nke tọbọrọ n'efu?

**20** Ma uọ a, eze, dika agu nile nke nāgu nkpuru-obi-gi iridata si di, ridata; ọ diri ayi imechibido ya nye n'aka eze.

**21** Sọl we si, Ndi agọziri agọzi diri Jehova ka unu bu; n'ih i na unu enwewo ọmiko n'arum.

**22** Biko, lanu, dozi-kwa-nu ọzọ, mára hu kwa ọnọdu-ya ebe ukwu-ya di, na onye huworo ya n'ebe ahu: n'ih i na agwawom na ya onwe-ya nāghọ aghughọ nke-uku.

**23** Ma hunu, we mara ebe-izo-nzuzo nile ebe o nēzo onwe-ya, unu biaghachikutekwam mọe unu dozisiri onwe-unu, m'gēso kwa unu je: o gēru kwa, ọ buru na ọ nọ n'ala nka, na m'gāchọputa ya n'usu nnù ndikom Juda abua na ọgu iri nile.

**24** Ha we bilie, jerue Zif n'iru Sọl: ma Devid na ndikom-ya di n'ọzara Maon, n'Araba, na Ndida nke ala ahu tọbọrọ n'efu.

**25** Sọl na ndikom-ya we je ichọ ya. Ha we gosi Devid: o we rida rue nkume ahu di elu, nọdu n'ọzara Maon. Sọl we nu ya, chua Devid n'azu n'ọzara Maon.

**26** Sọl we je n'otù akuku ugwu, Devid na ndikom-ya n'akuku nke-ọzọ nke ugwu ahu: Devid we zolie ọsọsọ iọapu n'iru Sọl; ma Sọl na ndikom-ya nāọa Devid na ndikom-ya buruburu inwude ha.

**27** Ma onye-oz i biakutere Sọl, si, Me ngwa, lata; n'ih i na ndi Filistia amadewo imegide ala-ayi.

**28** Sọl we si n'ichu Devid n'azu laghachi, je izute ndi Filistia: n'ih i ya ka ha kpọrọ ebe ahu Sela-hamahlekot.

**29** Devid we si n'ebe ahu rigo, nọdu n'ebe ewusiri ike nke En-gedi.

## ISI 24

**O** rue, mọe Sọl siri n'iso ndi Filistia lata, na egosiri ya, si, Le, Devid nọ n'ọzara En-gedi.

**2** Sọl we chiri nnù ndikom asa na ọgu iri aroputara n'Israel nile, ọ je ichọ Devid na ndikom-ya n'elu oké nkume nke ewu-ọhia.

**3** Ọ biarue ogige igwè ewu na aturu n'uzọ, ọọ di kwa n'ebe ahu; Sọl we ba ikpuchi ukwu-ya. Ma Devid na ndikom-ya nānọdu n'akuku ime ọọ ahu.

**4** Ndikom Devid we si ya, Le, ubochi nke Jehova siri gi, Le, Mu onwem nēnye onye-iro-gi n'aka-gi, i gēme kwa ya dika o si di nma n'anya-gi. Devid we bilie, were nzuzo bipu ọnu-ọnu uwe-nwuda nke Sọl nwere.

**5** O rue, ka emesiri, na obi Devid tara ya uta, n'ih i na o bipuru ọnu-ọnu uwe-nwuda Sọl nwere.

**6** Ọ si ndikom-ya, Ya burum ihe-árú site na Jehova; m'gaghi-eme onye-nwem, bú onye Jehova etere manu, ihe a ma-ọli, bú iseti akam megide ya, n'ih i na onye Jehova etere manu ka ọ bu.

**7** Devid we were okwu ndia ọochie ndikom-ya, o kweghi kwa ka ha bilie imegide Sọl. Sọl

we si n'òbà ahu bilie, je ije-ya.

<sup>8</sup> Devid we bilie ka emesiri, si n'òbà ahu pua, kpọ òkù n'azu Sọl, si, Onye-nwem eze. Sọl we legide anya n'azu-ya, Devid we rube iru-ya n'ala, kpọ isi ala.

<sup>9</sup> Devid we si Sọl, N'ìhi gini ka i nēge nti okwu madu, si, Le, Devid nāchọ imejọ gi?

<sup>10</sup> Le, ubọchi ta ka anya-gi abua huworo otú Jehova nyere gi n'akam ta n'òbà: ewe si ka m'bue gi: ma anyam mere gi ebere; m'we si, M'gaghi-eseti akam megide onye-nwem, n'ìhi na onye Jehova etere manu ka ọ bu.

<sup>11</sup> Ma, nnam, le, e, le ọnu-ọnu uwe-nwuda-gi n'akam: n'ìhi na nime nbipu m'bipuru ọnu-ọnu uwe-nwuda-gi, ma ebughm i, gi mara hu kwa na ọ dighi ihe ọjọ ma-ọbu njehie di n'akam, emehieghkwam megide gi; ma gi onwe-gi nāchu ntá nkpuru-obim iwere ya.

<sup>12</sup> Jehova kpe ikpe n'etiti mu na gi, Jehova bọ-kwa-ram ọbọ n'aru gi: ma akam agaghi-adi n'aru gi.

<sup>13</sup> Dika ilu ndi mbe mbu nāsi, Na ndi nēmebi iwu ka nmebi-iwu si aputa: ma akam agaghi-adi n'aru gi.

<sup>14</sup> Ònye ka eze Israel putaworo iso n'azu? ònye ka i nāchu n'azu? ọ bu n'azu nkita nwuru anwu, n'azu otù igwu.

<sup>15</sup> Ma Jehova buru onye-ikpe, kpe ikpe n'etiti mu na gi, Ya hu kwa, kpe ọnum n'ikpe, kpeputam n'aka-gi.

<sup>16</sup> O rue, mbe Devid gwabiri Sọl okwu ndia, na Sọl siri, Ọ bu olu-gi, bú nka, nwam Devid? Sọl we welie olu-ya, kwa ákwá.

<sup>17</sup> Ọ si Devid, Onye ezi omume ka i bu karim: n'ìhi na gi onwe-gi emewom ezi ihe, ma mu onwem emewo gi ihe ọjọ.

<sup>18</sup> Gi onwe-gi egosiwo ta na i mewo ezi ihe n'ebe m'nọ: n'ìhi na mbe Jehova mehibidorom nye n'aka-gi, i bughm.

<sup>19</sup> Ma mbe madu gāchọta onye-iro-ya, ò gēzilaga kwa ya n'ezi uzọ? Jehova kwughachi kwa gi ezi ihe n'ọndu ihe a i meworom ta.

<sup>20</sup> Ma ọbụ a, le, amawom na i ghaghi ibu eze, na agēme kwa ka ala-eze Israel guzosie ike n'aka-gi.

<sup>21</sup> Ma ọbụ a were Jehova n'uarām iyi, na i gaghi-ebipu nkpurum gānọchim n'azu, na i gaghi-ekpochapu aham n'ulo nnam.

<sup>22</sup> Devid we n'ua Sọl iyi. Sọl we laghachi; ma Devid na ndikom-ya rigoro n'ebe ahu ewusiri ike.

## ISI 25

**S**amuel we nwua; Israel nile we chikọta onwe-ha, tiere ya aka n'obi, lile ya n'ulo-ya na Rema. Devid we bilie, rida rue ọzara Peran.

<sup>2</sup> Ma otù nwoke bi na Maon, nke ọlu ọ nālu di na Kamel; nwoke ahu di kwa nọ uku, ọ nwe-kwa-ra nnù aturu asa na ọgu iri, na nnù ewu abua na ọgu iri: ọ we nọ n'ikpacha aji ìgwè ewu na aturu-ya na Kamel.

<sup>3</sup> Ma aha nwoke ahu bu Nebal; aha nwunye-ya bu Abigail: nwayi ahu nwere ezi uche, ma kwa nma n'aru: ma nwoke ahu siri ike n'obi, jọ kwa njọ n'omume nile; ya onwe-ya bu kwa onye Keleb.

<sup>4</sup> Devid we nu n'ọzara na Nebal nākpacha aji ìgwè ewu na aturu-ya.

<sup>5</sup> Devid we ziga umu-okorobia iri, Devid we si umu-okorobia ahu, Rigoruenu Kamel, bakuru Nebal, jua ya ajuju bayere udo-ya n'aham,

- <sup>6</sup> si kwa ya otú a, Ndu-gi! gi onwe-gi, udo; ulo-gi, udo kwa; ihe nile i nwere, udo kwa.
- <sup>7</sup> Ma uḅu a anuwom na i nwere ndi nākpacha aji anu: uḅu a ayi na ndi-ọzùzù-aturu i nwere anọwo, ayi emeghi ka ihere me ha, ọ dighi kwa ihe ọ bula ha lere anya ya na o furu efu, ubọchi nile ha nọ na Kamel.
- <sup>8</sup> Jua umu-okorobia-gi, ha gēgosi kwa gi: ka umu-okorobia huta kwa amara n'iru gi; n'ihhi na ọ bu n'ezi ubọchi ka ayi biaworo: biko, nye ndi-orù-gi, nye kwa nwa-gi Devid, ihe aka-gi gāchọta.
- <sup>9</sup> Umu-okorobia Devid we bata, gwa Nebal okwu n'aha Devid dika okwu ndia nile si di, we nọdu du.
- <sup>10</sup> Nebal we za ndi-orù Devid, si, Ònye bu Devid? ònye bu kwa nwa Jesi? ọtutu orù di ta ndi nētiwapu onwe-ha, onye ọ bula n'aka onye-nwe-ya.
- <sup>11</sup> M'gēwere kwa achicham na mirim na anum eḅuru eḅu nke m'ḅuworu bayere ndim nākpacha aji anu, nye ndikom ndi m'nāmaghi ebe ha si bia?
- <sup>12</sup> Umu-okorobia Devid we chigharia n'uzọ-ha, lata, bia gosi ya dika okwu ndia nile si di.
- <sup>13</sup> Devid we si ndikom-ya, Kenu, nwoke ọ bula mma-agha-ya n'úkwù-ya. Ha we ke, nwoke ọ bula mma-agha-ya, n'úkwù; Devid we ke kwa mma-agha-ya n'úkwù: ihe ra ka nnù ndikom we soro Devid n'azu rigo; ọgu ndikom iri we nọdu n'ebe ihe-ha di.
- <sup>14</sup> Ma otù okorobia nime umu-okorobia Nebal gosiri Abigail, bú nwunye Nebal, si, Le, Devid siri n'ọzara zite ndi-ozì igozi onye-nwe-ayi; o we makwasi ha.
- <sup>15</sup> Ma ndikom ahu di nma nke-uku ka ha si me ayi, emeghi kwa ka ihere me ayi, ọ dighi kwa ihe ọ bula ayi lere anya ya na o furu efu n'ubọchi nile ayi na ha nējeghari, mḅe ayi nọ n'phia:
- <sup>16</sup> ha buru ayi mḅidi ma abali ma ehie, ubọchi nile ayi na ha nọ mḅe ayi nāzù ìgwè ewu na aturu.
- <sup>17</sup> Ma uḅu a mara hu kwa ihe i gēme; n'ihhi na ezubesiri ihe ọjọ ike megide onye-nwe-ayi, megide kwa ulo-ya nile: ma ya onwe-ya bu nwoke jọḅuru onwe-ya, nke madu nāpughi igwa ya okwu.
- <sup>18</sup> Abigail we me ngwa, chiri ọgu oḅe achicha iri, na karama-akpukpọ abua nke manya-vine juru nime ha, na aturu ise edoziri edozi, na mḅé ọka aḅara aḅa ise, na ọgu uyọkọ nkpuru-vine amiri ami ise, na ọgu mbadamba fig iri, we bo ha inyinya-ibu.
- <sup>19</sup> Ọ we si umu-okorobia-ya, Gabiganu n'irum; le, m'nābia n'azu unu. Ma o gosighi di-ya, bú Nebal.
- <sup>20</sup> O rue, mḅe inyinya-ibu nēbu nwayi ahu ga, mḅe ọ nārida kwa n'ebe-nzuzo nke ugwu ahu, le, Devid na ndikom-ya nārida izute ya; o we zute ha.
- <sup>21</sup> Ma Devid siri, Nání n'efu ka m'debeworo ihe nile nke nwoke a nwere n'ọzara, ọ dighi kwa ihe ọ bula elere anya ya na o furu efu n'ihhe nile o nwere: o we nyeghachim ihe ọjọ n'ọnọdu ezi ihe.
- <sup>22</sup> Chineke me ndi-iro Devid otú a, me kwa ha ihe ọzọ otú a, ọ buru na emem ka nwoke ọ bula fọdu rue ihè ututu n'etiti ndi nile o nwere.
- <sup>23</sup> Abigail we hu Devid, me ngwa, si n'inyinya-ibu-ya rida, da kpue iru-ya n'ala n'iru Devid, kpọ isi ala.
- <sup>24</sup> O we da n'ala n'ukwu-ya, si, Onye-nwem, ka ajọ omume ahu dikwasi mu onwem: ma biko, ka orù-gi nwayi kwue na nti-gi, gi nuru kwa okwu nile nke orù-gi nwayi.
- <sup>25</sup> Biko, ka onye-nwem ghara itukwasi obi-ya n'aru nwoke a jọḅuru onwe-ya, bú Nebal: n'ihhi na dika aha-ya si di, otú a ka ya onwe-ya di; Nebal bu aha-ya, ihe-nzuzu di kwa n'aka-ya: ma mu onwem, bú orù-gi nwayi, ahughm umu-okorobia onye-nwem, ndi i zitere.
- <sup>26</sup> Ma uḅu a, onye-nwem, Jehova nādi ndu, nkpuru-obi-gi nādi kwa ndu, ebe Jehova

ḥochiworo gi ka i ghara ibà n'ikpe-omuma obara, ka aka-gi ghara kwa izoputa gi, uḅu a kwa ka ndi-iro-gi na ndi nāchọ ime onye-nwem ihe ojọ di ka Nebal.

**27** Ma uḅu a ngozi a nke nwayi nējere gi ozi wetaworo onye-nwem, ka enye ya umu-okorobia ndi nēso onye-nwem n'ukwu n'ukwu jeghari.

**28** Biko, ḥaghara njehie orù-gi nwayi: n'ihì na Jehova aghaghi imere onye-nwem ulo kwesiri ntukwasi-obi, n'ihì na ọ bu agha nile nke Jehova ka onye-nwem nēbu; agaghi-ahuta kwa ihe ojọ n'aru gi ubochi-gi nile.

**29** Ọ bu kwa ezie na madu biliri ichu gi, na ichọ nkpuru-obi-gi: ma agēke nkpuru-obi onye-nwem na ngugu nke ndi di ndu n'aka Jehova, bú Chineke-gi; ma nkpuru-obi ndi-iro-gi, ha ka Ọ gēsi n'etiti oghere èbè-Ya mapu.

**30** O gēru kwa, mḅe Jehova gēmewori nye onye-nwem dika ezi ihe nile si di nke O kwuworo bayere gi, mḅe Ọ gēnyewo kwa gi-ri iwu ibu onye-ndú Israel;

**31** na nka agaghi-aburu gi ihe-nnaghari, ọ gaghi-aburu kwa onye-nwem ihe-isu-ngongo obi, na i wusiwo obara n'efu, ma-ḡbu na onye-nwem azopotawo onwe-ya: ma mḅe Jehova gēmewori onye-nwem nma, i gēcheta kwa orù-gi nwayi.

**32** Devid we si Abigail, Onye agoziri agozi ka Jehova, bú Chineke Israel, bu, Onye zitere gi ta izutem:

**33** ihe agoziri agozi ka ezi uche-gi bu kwa, onye agoziri agozi ka i bu kwa, onye ḥochiworom ta ka m'ghara ibà n'ikpe-omuma obara, ka akam ghara kwa izopotam.

**34** Ma otú ọ di, Jehova, bú Chineke Israel nādi ndu, Onye ḥochiworom ka m'ghara imejọ gi, n'ezie ọ buru na i meghe ngwa bia izutem, agaghi-eme ka nwoke fọduru Nebal ma-ḡli rue ihè ututu.

**35** Devid we nara n'aka-ya ihe o wetara ya: ọ si ya, Rigorue ulo-gi n'udo; le, egewom nti olu-gi, hu kwa gi iru-oma.

**36** Abigail we biakute Nebal; ma, le, o nwere oké oriri n'ulo-ya, dika oké oriri eze; obi Nebal we di nma nime ya, ọ ḥubiga-kwa-ra manya okè nke-uku: Abigail we ghara igosi ya okwu ọ bula, okwu ntà ma-ḡbu okwu uku, rue ihè ututu.

**37** O rue, n'ututu, mḅe manya-vine puworo n'anya Nebal, na nwunye-ya gosiri ya okwu ndia, obi-ya we nwua n'etiti ya, ya onwe-ya we di ka nkume.

**38** O rue, mḅe ihe ra ka ubochi iri gabigara, na Jehova tiḅuru Nebal, o we nwua.

**39** Devid we nu na Nebal anwuruwo, ọ si, Onye agoziri agozi ka Jehova bu, Onye kpere onu ihe-ita-utam n'ikpé, me ka m'pua n'aka Nebal, O we ḥochie orù-Ya ka ọ ghara ime ihe ojọ: ma ihe ojọ Nebal ka Jehova meworo ka ọ lata n'isi-ya. Devid we ziga kwue okwu bayere Abigail, iluta ya n'onwe-ya na nwunye.

**40** Ndi-orù Devid we biakute Abigail rue Kamel, gwa ya okwu, si, Devid ezitewo ayi biakute gi ilutara ya gi onwe-gi na nwunye.

**41** O we bilie, kpọ isi ala, kpue iru-ya n'ala, si, Le, orù-gi nwayi bu nwayi nēje ozi isa ukwu ndi-orù onye-nwem.

**42** Abigail we me ngwa, bilie, nḡkwasi n'inyinya-ibu, ya na umu-aḡoghọ-ya ise ndi nējeso ya n'ukwu n'ukwu; o we nējeso ndi-ozi Devid n'azu, ghoro ya nwunye.

**43** Devid kuru-kwa-ra Ahinoam nke Jezreel; ha we ghoro ya nwunye, obuná ha abua.

**44** Ma Sol were Maikal nwa-ya, bú nwunye Devid, nye Palti nwa-nwoke Laish, onye sitere na Galim.

**N**di Zif we biakute Sọl rue Gibeā, si, Devid, ọ dighi-ezo onwe-ya n'ugwu ntà Hakila, nke di n'iru ala ahu nke tọbọrọ n'efu?

<sup>2</sup> Sọl we bilie, rida rue ọzara Zif, ya na nnù ndikom asa na ọgu iri, ndi arọputara nke Israel, ichọ Devid n'ọzara Zif.

<sup>3</sup> Sọl we ma ulo-ikwū-ya n'ugwu ntà Hakila, nke di n'iru ala ahu nke tọbọrọ n'efu, n'akuku uzọ. Ma Devid nānọdu n'ọzara, ọ hu na Sọl abiawo, nēso ya n'azu rue ọzara.

<sup>4</sup> Devid we ziga ndi-nledo, mara na Sọl abiawo n'ebe o dozisiri onwe-ya.

<sup>5</sup> Devid we bilie, biarue ebe Sọl mara ulo-ikwū-ya: Devid we hu ebe ahu, bú ebe Sọl nēdina, ya na Abnea nwa Nea, bú onye-isi usu-ndi-agma-ya: ma Sọl nēdina n'ebe anēdebe uọ-ala, ndi Israel nānọ kwa n'ulo-ikwū buruburu ya.

<sup>6</sup> Devid we za, si Ahimelek, bú onye Het, si kwa Abishai nwa Zeruaia, bú nwa-nne Joab, si, Ònye gēsorom ridakuru Sọl, rue ọmuma-ulo-ikwū? Abishai we si, Mu onwem gēsoro gi rida.

<sup>7</sup> Devid na Abishai we biakute ndi Israel n'abali: ma, le, Sọl nēdina n'ura n'ebe anēdebe uọ-ala, atugide-kwa-ra ube-ya n'ala n'akuku isi-ya: Abnea na ndi Israel nēdina kwa ya buruburu.

<sup>8</sup> Abishai we si Devid, Chineke emechibidowo onye-iro-gi nye n'aka-gi ta: ma uọ a, biko, ka m'were ube tugide ya n'ala otù uọ, m'gaghi-atu kwa ya nke uọ abua.

<sup>9</sup> Devid we si Abishai, Ebibila ya: n'ihì na ònye ka ikpe nāmaghi n'iseti aka-ya megide onye Jehova etere manu?

<sup>10</sup> Devid we si, Jehova nādi ndu, Jehova aghaghi itihụ ya; ma-ọbu uọchi-ya gābiaru, o we nwua; ma-ọbu na ọ gārida n'agma, ewe kpochapu ya.

<sup>11</sup> Ya burum ihe-árú sitere na Jehova, bú iseti akam megide onye Jehova etere manu: ma uọ a, biko, were ube di n'akuku isi-ya, na ite miri, ka ayi la.

<sup>12</sup> Devid we were ube na ite miri site n'akuku isi Sọl; ha we la, ma ọ dighi onye nāhu ha, ọ dighi kwa onye mara, ọ dighi kwa onye nēteta: n'ihì na ha nile nāraru ura; n'ihì na oké ura nke Jehova dakwasiri ha.

<sup>13</sup> Devid we gabiga n'ofè ọzọ, guzo n'elu ugwu n'ebe di anya; ebe-mbara n'etiti ha riri nne:

<sup>14</sup> Devid we kpọ ndi Israel òkù, kpọ kwa Abnea nwa Nea, si, Ì zaghi, Abnea? Abnea we za, si, Ònye ka i bu nke nākpọ eze òkù?

<sup>15</sup> Devid we si Abnea, Ò bughi nwoke ka i bu? ònye di kwa ka gi n'Israel? n'ihì gini kwa ka i nēdebeghi onye-nwe-gi, bú eze, nke-oma? n'ihì na otù onye nime ndi Israel batara ibibi eze, bú onye-nwe-gi.

<sup>16</sup> Ọ dighi nma, bú ihe a nke i meworo. Jehova nādi ndu, ndi kwesiri ọnwu ka unu bu, n'ihì na unu edebeghi onye-nwe-unu nke-oma, bú onye Jehova etere manu. Ma uọ a, le ebe ube eze di, na ite miri nke di n'akuku isi-ya.

<sup>17</sup> Sọl we mata olu Devid, si, Ò bu olu-gi bú nka, nwam Devid? Devid we si, Ọ bu olum, onye-nwem, eze.

<sup>18</sup> Ọ si kwa, N'ihì gini kwa ka onye-nwem nāchu orù-ya n'azu? n'ihì na gini ka m'mere? ìhe ọjọ gini di kwa n'akam?

<sup>19</sup> Ma uọ a, biko, ka onye-nwem, bú eze, nuru okwu nile nke orù-ya. Ọ buru na Jehova arafuwo gi imegidem, Ya nu ísì uto nke onyinye-inata-iru-oma: ma ọ buru umu madu, ndi anābu ọnu ka ha bu n'iru Jehova; n'ihì na ha achupuwom ta n'irapara n'aru ihe-nketa Jehova, si, Je, fè chi ọzọ òfùfè.

<sup>20</sup> Ma uọ a, ka ọbaram ghara ida n'ala pua n'iru Jehova: n'ihì na eze Israel aputawo ichọ otù igwu, dika mọe madu nāchu ntà ọkwa n'ugwu.

- <sup>21</sup> Sọl we si, Emehiewom: lata, nwam Devid: n'ihì na m'gaghi-emejọ gi ọzọ, n'ihì na ndum di oké ọnu-ahia n'anya-gi ta: le, emewom ihe-nzuzu, me kwa ihe nke-uku ri nne n'amaghi-ama.
- <sup>22</sup> Devid we za, si, Le, ube-gi, eze! ka otù onye nime umu-okorobia feta kwa, were ya.
- <sup>23</sup> Jehova gēnyeghachi kwa nwoke ọ bula ezi omume-ya na ikwesi-ntukwasi-obi-ya: ebe Jehova nyeworo gi n'akam ta, ma ekweghm iseti akam imegide onye Jehova etere manu.
- <sup>24</sup> Ma, le, dika ndu-gi di uku ta n'anyam, ka ndum di uku otú a n'anya Jehova, ka Ọ naputakwam na nkpaụ nile.
- <sup>25</sup> Sọl we si Devid, Onye agoziri agozi ka i bu, nwam Devid: i gēme kwa ihe nke-uku, nwe kwa ike nke-uku. Devid we je n'uzọ-ya, ma Sọl laghachiri n'ebe-ya.

## ISI 27

- D**evid we si obi-ya. Uụ a agēkpochapum otù ubochi site n'aka Sọl: ọ dighi ihe dirim nma kari iwepugasi onwem ba n'ala ndi Filistia; Sọl agaghi-atukwasi kwa obi-ya n'arum, ichom ọzọ n'ókè-ala nile nke Israel: m'gēwepuga kwa onwem n'aka-ya.
- <sup>2</sup> Devid we bilie, gabiga, ya onwe-ya na nnù ndikom na ọgu iri ndi nọ n'aka-ya, biakute Ekish nwa Maok, bú eze Gat.
- <sup>3</sup> Devid we biri n'aka Ekish na Gat, ya onwe-ya na ndikom-ya, nwoke ọ bula na ulo-ya, bú Devid na ndinyom-ya abua, Ahinoam nwayi Jezreel, na Abigail nwayi Kamel, bú nwunye Nebal.
- <sup>4</sup> Ewe gosi Sọl na Devid aḅalagawo rue Gat: o we ghara ichọ ya ọzọ ma-ọli.
- <sup>5</sup> Devid we si Ekish, Biko, ọ buru na ahutawom amara n'iru-gi, ka ha nyem ebe n'otù obodo nime obodo ọhia, ka m'we biri n'ebe ahu: ma n'ihì gini ka orù-gi gēbi n'obodo eze n'aka-gi?
- <sup>6</sup> Ekish we nye ya Ziklag n'ubochi ahu: n'ihì ya ndi-eze Juda nwe Ziklag rue ta.
- <sup>7</sup> Ọnu-ọgugu ubochi Devid biri n'ọhia ndi Filistia bu otù arọ zuru ezu na ọnwa anọ.
- <sup>8</sup> Devid na ndikom-ya we rigo, made imegide ndi Geshua, na ndi-Giazait, na ndi Amalek: n'ihì na ndi ahu bu ndi bi n'ala ahu, ndi sitere na mḅe ebighi-ebi gara aga, ebe i nābà na Shua, we rue n'ala ljipt.
- <sup>9</sup> Devid we tiḅue ala ahu, o meghe kwa ka nwoke ma-ọbu nwayi di ndu, ma ọ chiri ìgwè ewu na aturu, na ìgwè ehi, na inyinya-ibu, na camel, na uwe, laghachi, biakute Ekish.
- <sup>10</sup> Ekish we si, Ònye ka unu madere megide ta? Devid we si, Megide Negeb nke Juda, megide kwa Negeb nke ndi Jerahmeel, megide kwa Negeb nke ndi-Kinait.
- <sup>11</sup> Ma Devid emeghe ka nwoke ma-ọbu nwayi di ndu, ime ka ha ba na Gat, ọ si, Ka ha we ghara igosi ihe bayere ayi, si, Otú a ka Devid mere, otú a ka ọ ganēme kwa ubochi nile o nēbi n'ọhia ndi Filistia.
- <sup>12</sup> Ekish we kwere Devid, si, Ọ mewo onwe-ya ka o sì ísì ọjọ nke-uku n'etiti ndi-ya, bú Israel; ọ gābu-kwa-ram orù mḅe ebighi-ebi.

## ISI 28

- O**rue, na mḅe ahu, na ndi Filistia chikọtara ọmuma-ulo-ikwū-ha ibu agha, ibuso Israel agha. Ekish we si Devid, Mara nke-oma na mu ka i gēso pua ba n'ọmuma-ulo-ikwū, gi onwe-gi na ndikom-i.
- <sup>2</sup> Devid we si Ekish, N'ihì ya gi onwe-gi gāmara ihe orù-gi gēme. Ekish we si Devid, N'ihì



ya onye nēdebe isim ka m'gēdo gi ubōchi nile.

<sup>3</sup> Ma Samuel anwuruwo, Israel nile we tiere ya aka n'obi, lị kwa ya na Rema, bú n'obodo-ya. Sọl ewezugawo kwa n'ala ndi nāju mọ ihe na ndi-dibia-afa.

<sup>4</sup> Ndi Filistia we chikọta onwe-ha, bia, ma ulo-ikwū-ha na Shunem: Sọl we chikọta Israel nile, ha we ma ulo-ikwū-ha na Gilboa.

<sup>5</sup> Sọl we hu ọmuma-ulo-ikwū ndi Filistia, o we tua egwu, obi-ya we ma jijiji nke-uku.

<sup>6</sup> Sọl we jua Jehova ase, ma Jehova azaghi ya, Ọ zaghi na nrọ, ma-ọbu n'ìhè, ma-ọbu n'ọnu ndi-amuma.

<sup>7</sup> Sọl we si ndi-orù-ya, Chọrọnum nwayi nwere mọ ọ nāju ihe, ka m'we jekuru ya, jua ya ase. Ndi-orù-ya we si ya, Le, otù nwayi di n'En-doa nke nwere mọ ọ nāju ihe.

<sup>8</sup> Sọl we nwogharia onwe-ya, yiri uwe ọzọ, je, ya onwe-ya na ndikom abua tiyere ya, ha we biakute nwayi ahu n'abali: ọ si, Biko, were mọ i nāju ihe juaram ase, me ka ọ rigokutem, bú onye ọ bula m'gāsi gi.

<sup>9</sup> Nwayi ahu we si ya, Le, gi onwe-gi amawo ihe Sọl mere, na o bipuwo n'ala ndi nāju mọ ihe na ndi-dibia-afa: n'ìhi gini kwa ka gi onwe-gi nābara ndum ọnyà ime ka m'nwua?

<sup>10</sup> Sọl we were Jehova ñuara ya iyi, si, Jehova nādi ndu, Ahuhu ajọ omume agaghi-ezute gi ma-ọli n'ìhe a.

<sup>11</sup> Nwayi ahu we si, Ònye ka m'gēme ka ọ rigokute gi? Ọ si, Me ka Samuel rigokutem.

<sup>12</sup> Nwayi ahu we hu Samuel, tie nkpu n'oké olu: nwayi ahu we gwa Sọl okwu, si, N'ìhi gini ka i ghọbuworom? n'ìhi na gi onwe-gi bu Sọl.

<sup>13</sup> Eze we si ya, Atula egwu: n'ìhi na ọ bu gini ka i huworo? Nwayi ahu we si Sọl, Ahuwom chi ka ha nēsi n'ala rigota.

<sup>14</sup> Ọ si ya, Gini bu udi-arụ-ya? Nwayi ahu we si, Agadi nwoke nārigota; eji kwa uwe-nwuda kpuchi nwoke ahu. Sọl we mata na Samuel ka ọ bu, ọ we rube isi-ya, da kpue iru-ya n'ala, kpọ isi ala.

<sup>15</sup> Samuel we si Sọl, N'ìhi gini ka i nēkweghi ka m'nođu ndu, ime ka m'rigota? Sọl we si, Anọm na nkpa nke-uku; ndi Filistia nēbusokwam agha, ma Chineke ewezugawo Onwe-ya n'arum, Ọ dighi-azakwam ọzọ, ma ọ bu n'aka ndi-amuma ma-ọbu na nrọ: m'we kpọ gi, ka i we me ka m'mara ihe m'gēme.

<sup>16</sup> Samuel we si, N'ìhi gini kwa ka i nājum ajuju, ebe Jehova wezugaworo Onwe-ya n'aru gi, we ghọ onye-iro-gi?

<sup>17</sup> Ma Jehova emeworo Onwe-ya, dika O kwuru site n'akam: Jehova adọwapuwo kwa ala-eze n'aka-gi, nye ya madu-ibe-gi, bú Devid.

<sup>18</sup> N'ìhi na i geghi nti olu Jehova, i meghe kwa ka idi-ọku nke iwe-Ya dakwasi Amalek, n'ìhi ya ka Jehova meworo gi ihe a ta.

<sup>19</sup> Ọzọ kwa, Jehova gēnye Israel n'aka ndi Filistia tiyere gi: echi ka gi na umu-gi ndikom gānoye-kwa-ram: Jehova gēnye kwa ọmuma-ulo-ikwū Israel n'aka ndi Filistia.

<sup>20</sup> Sọl we da n'ala ngwa ngwa ka idi-elu-ya ra, o we tua egwu nke-uku, n'ìhi okwu nile nke Samuel: ike adighi kwa nime ya; n'ìhi na o righi nri n'ehihie ahu nile, na n'abali ahu nile.

<sup>21</sup> Nwayi ahu we biakute Sọl, hu na aru mara ya jijiji nke-uku, ọ si ya, Le, nwanyi nējere gi ozi egewo nti olu-gi, m'we tiye ndum n'ọbu-akam, nu kwa okwu-gi nile nke i gwaram.

<sup>22</sup> Ma uḅu a, biko, gi onwe-gi ge kwa nti olu nwayi nējere gi ozi, ka m'dọba kwa iberibe achicha n'iru gi; gi ri kwa, ka ike we di nime gi, mḅe i nēje n'uzọ-gi.

<sup>23</sup> Ma ọ juru aju, si, M'gaghi-eri ihe. Ndi-orù-ya, na nwayi ahu kwa, we rugide ya; o we ge nti olu-ha. O we si n'ala bilie, nọkwasi n'ìhe-ndina.

<sup>24</sup> Ma nwayi ahu nwere n'ulo-ya nwa-ehi emere ka ọ ma abuba; o we me ngwa, ọue ya, were kwa utu ọka, gwọ ya, were ya sie achicha ekoghi-eko:

<sup>25</sup> o we bute ya nso n'iru Sọl, na n'iru ndi-orù-ya; ha we rie. Ha we bilie, la n'abali ahu.

## ISI 29

**M**a ndi Filistia chikọtara ọmuma-ulo-ikwū-ha nile rue Efek: Israel nāma kwa ulo-ikwū-ha n'akuku isi-iyi nke di na Jezreel.

<sup>2</sup> Ndi-isi ndi Filistia we nāgabiga ọgu ise, ọgu ise, na nnù abua na ọgu iri, nnù abua na ọgu iri: Devid na ndikom-ya nāgabiga kwa n'azu, ha na Ekish.

<sup>3</sup> Ndi-isi Filistia we si, Ndi-Hibru ndia, hà bu gini? Ekish we si ndi-isi ndi Filistia, Nkà abughi Devid, bú orù Sọl eze Israel, onye mu na ya nọworo ubọchi ndia ma-ọbu arọ ndia, ma ahutaghm n'aru ya ihe ọ bula di njọ site n'ubọchi ọ dapuru n'aka Sọl rue ta?

<sup>4</sup> Ma ndi-isi ndi Filistia were iwe megide ya; ndi-isi ndi Filistia we si ya, Me ka nwoke a laghachi, ka o we laghachi n'ọnọdu-ya ebe i mere ka ọ buru onye-nlekọta-ya, ma ka ọ ghara iso ayi rida n'agha, ka o we ghara ighorọ ayi onye-nmegide n'agha ahu: n'ihì na onye a gēji gini me ka ihe-ya tọ onye-nwe-ya utọ? ọ gaghi-eji isi ndikom ndia?

<sup>5</sup> Nkà abughi Devid, onye ha zaritara onwe-ha ihe bayere ya n'ite-egwú si, Sọl etiọwuwo ndi-iro-ya, nnù ndikom abua na ọgu iri, nnù ndikom abua na ọgu iri, Devid kwa ndi-iro-ya, orú nnù ndikom na nnù ise, orú nnù ndikom na nnù ise?

<sup>6</sup> Ekish we kpọ Devid, si ya, Jehova nādi ndu, n'ezie onye ziri ezi ka i bu: ọpupu-gi na nbata-gi n'ọmuma-ulo-ikwū n'akam di kwa nma n'anyam: n'ihì na ahutaghm ihe ọjọ n'aru gi site n'ubọchi i biakuterem rue ta: ma n'anya ndi-isi onye nādighi nma ka i bu.

<sup>7</sup> Ma uọu a, laghachi, je kwa n'udo, ka i we ghara ime ihe ọjọ n'anya ndi-isi ndi Filistia.

<sup>8</sup> Devid we si Ekish, Ma gini ka m'meworo? gini kwa ka i hutaworo n'aru orù-gi site n'ubọchi m'nọworo n'iru gi rue ta, na m'gaghi-abà buso ndi-iro onye-nwem, bú eze, agha?

<sup>9</sup> Ekish we za, si Devid, Amawom na onye di nma n'anyam ka i bu, dika mọ-ozì Chineke: ọ bu nání na ndi-isi Filistia asiwo, Ọ gaghi-eso ayi rigo n'agha.

<sup>10</sup> Ma uọu a bilie n'isi-ututu, gi na ndi-orù onye-nwe-gi ndi soro gi bia: mọe unu biliri n'isi-ututu, mọe ihè diri unu, laghachi-kwa-nu.

<sup>11</sup> Devid we bilie n'isi-ututu, ya onwe-ya na ndikom-ya, ila n'ututu, ilaghachi n'ala ndi Filistia. Ndi Filistia we rigo rue Jezreel.

## ISI 30

**O**rue, mọe Devid na ndikom-ya biaruru Ziklag n'ubọchi nke-atọ, na ndi Amalek amadewo na Negeb, made kwa na Ziklag, ha etiọwuwo kwa Ziklag, sure ya n'ọku,

<sup>2</sup> dọta kwa ndinyom na ndi nile nọ na ya n'agha, site n'onye ntà we rue onye uku: ha emeghi ka onye ọ bula nwua, kama ha dupuru ha, je ije-ha.

<sup>3</sup> Devid na ndikom-ya we ba n'obodo, ma, le, esurewo ya n'ọku; adọtawo kwa ndinyom-ha na umu-ha ndikom na umu-ha ndinyom n'agha.

<sup>4</sup> Devid na ndi ya na ha nọ we welie olu-ha kwa ákwá, rue mọe ike nādighi ha n'aru ọzọ ikwa ákwá.

<sup>5</sup> Adọta-kwa-ra ndinyom abua nke Devid n'agha, bú Ahinoam nwayi Jezreel, na Abigail nwunye Nebal onye Kamel.

<sup>6</sup> Devid we nọ na nkpa nke-uku; n'ihì na ndi-ya siri ka ha were nkume túbue ya, n'ihì na

nkpuru-obi ndi-ya nile di ilu, nwoke ọ bula n'ihì umu-ya ndikom na n'ihì umu-ya ndinyom: ma Devid mere onwe-ya ka ọ di ike nime Jehova, bú Chineke-ya.

<sup>7</sup> Devid we si Abaiata, bú onye-nchu-àjà, bú nwa Ahimelek, Biko, chitaram ephod nso. Abaiata we chita ephod ahu nso n'ebe Devid nọ.

<sup>8</sup> Devid we jua Jehova ase, si, Ọ buru na achuam usu a ndi nāpunara madu ihe n'azu, #m'gēru ha aru? Ọ si ya, Chua: n'ihì na i ghaghi iru ha aru, i ghaghi kwa inaputa ha ihe nile.

<sup>9</sup> Devid we je, ya onwe-ya na nnù ndikom na ọgu iri ndi soro ya, ọ biarue miri-iyi Besoa, ma ndi anārapu n'azu guzoro n'ebe ahu.

<sup>10</sup> Ma Devid nāchu, ya onwe-ya na nnù ndikom: ma ọgu ndikom iri guzoro n'azu, ndi ike gwuru nke-uku na ha apughi igabiga miri-iyi Besoa:

<sup>11</sup> ha we huta onye Ijpt n'ohia, kuru ya jekuru Devid, nye ya achicha, o rie; ha we me ka ọ nua miri:

<sup>12</sup> ha we nye ya iberibe mbadamba fig, na uyọkọ abua nke nkpuru-vine amiri ami; o we rie, mọ-ya we laghachikute ya: n'ihì na o righi nri, ọ nughì kwa miri, ubọchi atọ ehìhie na abali.

<sup>13</sup> Devid we si ya, Ònye nwe gi? òle ebe i si bia kwa? Ọ si, Nwa-okorobia Ijpt ka m'bu, m'buru kwa otù nwoke, bú onye Amalek, orù; onye-nwem we rapum, n'ihì na aru adighm ike ubọchi atọ gara aga.

<sup>14</sup> Ayi onwe-ayi madere na Negeb nke ndi Keret, made kwa n'ala nke Juda nwere, made kwa na Negeb nke Keleb; ayi we sure Ziklag n'ọku.

<sup>15</sup> Devid we si ya, Ì gēme ka m'ridakuru usu ahu ndi nāpunara madu ihe? Ọ si, Were Chineke nūaram iyi, na i gaghi-eme ka m'nwua, na i gaghi-emechibidokwam nye n'aka onye-nwem, m'gēme kwa ka i ridakuru usu ahu ndi nāpunara madu ihe.

<sup>16</sup> O we me ka ọ rida, ma, le, ha aḅasawo n'iru ala ahu nile, nēri ihe, nānu kwa ihe-ọnuu, nēme kwa ememe, n'ihì ihe-nkwata uku nile nke ha kwatara n'ala ndi Filistia, na n'ala Juda.

<sup>17</sup> Devid we tiḅue ha site n'ururuchi we rue anyasi echi-ya: ọ dighi kwa otù nwoke nime ha wepugara onwe-ya, ma-ọbughi nnù umu-okorobia, ndi nọkwasiri na camel-ha, we ḅalaga.

<sup>18</sup> Devid we naputa ihe nile Amalek chiri: Devid naputa-kwa-ra ndinyom-ya abua.

<sup>19</sup> Ọ dighi kwa ihe fọduru ha iweghachi, ma ihe ntà ma ihe uku, ma umu-ndikom ma umu-ndinyom, ma ihe-nkwata ma ihe ọ bula ha were n'onwe-ha: Devid weghachiri ihe nile.

<sup>20</sup> Devid we chiri ìgwè ewu na aturu nile na ìgwè ehi; ha dupuru ha n'iru anu-ulo ndia, si, Nka bu ihe-nkwata Devid.

<sup>21</sup> Devid we biakute ọgu ndikom iri ahu, ndi ike gwuru nke-uku na ha apughi ijeso Devid n'azu, ndi ha me-kwa-ra ka ha nọdu n'akuku miri-iyi Besoa: ha we puta izute Devid, na izute ndi ya na ha nọ: Devid we biarue nso ndi ahu, jua ha ajuju bayere udo-ha.

<sup>22</sup> Ndikom ọjọ nile na ndi jọpuru onwe-ha, n'etiti ndi soro Devid je, we za, si, N'ihì na ha esoghi ayi je, ayi agaghi-enye kwa ha ihe ọ bula nime ihe-nkwata nke ayi naputara, ma-ọbughi inye nwoke ọ bula nwunye-ya na umu-ya, ka ha we duru ha, la.

<sup>23</sup> Devid we si, Umu-nnem, ihe Jehova nyere ayi, bú Onye debere ayi, nye kwa n'aka-ayi usu ahu ndi nāpunara madu ihe, ndi biara imegide ayi, unu agaghi-ewere ihe ahu me otú a.

<sup>24</sup> Ònye gēge kwa unu nti n'okwu a? n'ihì na dika òkè nke onye nārìda n'agha si di, otú a ka òkè nke onye nānọdu n'akuku ihe-ayi di: ha gēkekọ n'otù.

<sup>25</sup> O rue, site n'ubọchi ahu we ga n'iru, na o doro ya ibu ukpuru na ibu ikpé nye Israel, rue ta.

- <sup>26</sup> Devid we biarue Ziklag, zigara ndi-okenye Juda, bú ndi-eyì-ya, ufodu nime ihe-nkwata, si, Le, ihe-ngọzi unu gēnwe sitere n'ihe-nkwata nke ndi-iro Jehova;
- <sup>27</sup> o zigara ndi nọ na Bet-el, ziga-kwa-ra ndi nọ na Remot nke Negeb, ziga-kwa-ra ndi nọ na Jatia;
- <sup>28</sup> ziga-kwa-ra ndi nọ n'Aroea, ziga-kwa-ra ndi nọ na Sifmot, ziga-kwa-ra ndi nọ n'Eshtemoa;
- <sup>29</sup> ziga-kwa-ra ndi nọ na Rakal, ziga-kwa-ra ndi nọ n'obodo nile nke ndi Jerahmeel, ziga-kwa-ra ndi nọ n'obodo nile nke ndi-Kinait;
- <sup>30</sup> ziga-kwa-ra ndi nọ na Homa, ziga-kwa-ra ndi nọ na Koa-ashan, ziga-kwa-ra ndi nọ n'Atak;
- <sup>31</sup> ziga-kwa-ra ndi nọ na Hebron, ziga kwa n'ebe nile ebe Devid onwe-ya na ndikom-ya nējeghari.

## ISI 31

**M**a ndi Filistia nēbuso Israel agha: ndikom Israel we ɓalaga n'iru ndi Filistia, ha we da, buru ndi eburu ebu n'ugwu Gilboa.

- <sup>2</sup> Ndi Filistia we sosie Sọl na umu-ya ndikom ike; ndi Filistia we tiɓue Jonatan, na Abinadab, na Malki-shua, bú umu-ndikom Sọl.
- <sup>3</sup> Agha ahu we di arọ megide Sọl, ndi-ọɓa-uta we huta ya, bú ndikom chiri uta; ọ we nēbu ya nɓu nke-uku site n'iɓa-uta nke ndi-ọɓa-uta.
- <sup>4</sup> Sọl we si onye nēbu ihe-agha-ya, Miputa mma-agha-gi, were ya mapuem aru; ka ndia anēbighi úgwù ghara ibia mapuem aru, we kwam emò. Ma onye nēbu ihe-agha-ya ekweghi; n'ihì na ọ nātu egwu nke-uku. Sọl we were mma-agha-ya, dakwasi ya.
- <sup>5</sup> Onye nēbu ihe-agha-ya we hu na Sọl anwuwo, ya onwe-ya we dakwasi kwa na mma-agha-ya, soro ya nwua.
- <sup>6</sup> Sọl we nwua, ya na umu-ya ndikom atọ na onye nēbu ihe-agha-ya na ndikom-ya nile n'otù, n'ubochi ahu.
- <sup>7</sup> Ndikom Israel ndi nọ n'ofè ọzọ ndagwurugwu ahu, na ndi nọ n'ofè Jọdan, we hu na ndikom Israel aɓalagawo, hu kwa na Sọl na umu-ya ndikom anwuwo, ha we rapu obodo nile ha, ɓalaga; ndi Filistia we bia biri nime ha.
- <sup>8</sup> O rue, n'echi-ya, mɓe ndi Filistia biara iyipu ihe ndi eburu ebu, na ha huru Sọl na umu-ya ndikom atọ ka ha toɓorọ n'ugwu Gilboa.
- <sup>9</sup> Ha we bipu isi-ya, yipu ihe-agha-ya, ziga n'ala ndi Filistia buruburu, izisa ozi ahu n'ulo arusi nile ha, na n'etiti ndi-ha.
- <sup>10</sup> Ha we dọba ihe-agha-ya n'ulo Ashtarot: ma ha kpogidere ozu-ya na mɓidi Bet-shan.
- <sup>11</sup> Ndi bi na Jebesh-gilead we nu ihe bayere ya, bú ihe ndi Filistia mere Sọl,
- <sup>12</sup> ndikom nile bú dīnkpà we bilie, je ije ogologo abali ahu nile, si na mɓidi Bet-shan buru ozu Sọl na ozu umu-ya ndikom; ha we biarue Jebesh, sure ha ọku n'ebe ahu.
- <sup>13</sup> Ha we chiri ọkpukpu-ha, lịe ha n'okpuru osisi tamarisk nime Jebesh, bue ọnu ubochi asa.